

Ignatius Weitenauer

‘Mors Vlyssis’

Tragoedia
(1758)

Jan-Wilhelm Beck
Institut für Klassische Philologie
Lehrstuhl Lateinische Philologie
Universität Regensburg
Universitätsstraße 31
93040 Regensburg
Dezember 2007

Argumentum et Animadversiones

I. Telegonus, Vlyssis filius, missus a matre, ut genitorem quaereret, tempestate in Ithacam est delatus; Vlysses a Telegono filio est interfectus. C. Iulius Hyginus fab. 127.

II. Negari non potest, ingens emolumentum afferri poetae tragico, si in heroem magni nominis incidat; praeclara enim opinio, quam plerique de eo conceptam penitusque in animis defixam habent, uti favorem et benevolentiam omnium ei conciliat, ita respondentem favori misericordiam ciet. atque hoc nomine confitendum est, debere me Vlyssi plurimum: cuius admirandas laudes praestantissimamque effigiem poetarum antesignanus Homerus literis et immortalitati commisit, eumque secuti Graeci et Romani certatim verbis amplissimis nobilitarunt. sed liceat profiteri aperte, quod res est: praeter vetustam hanc nominis amplitudinem nihil propemodum Vlyssi debeo, cuius historia mortis, ex Hygino hic recitata, nobilitatem antiquissimam cum ieiunitate maxima coniunctam offert nec poetae quidquam nisi scenam ultimam subministrat, qua Vlysses moriens exhibeatur. similis est Vlysses hic meus viro forti et sapienti, ex ultimae nobilitatis familia oriundo, sed quae dilapsis opibus ac fortunis omnibus ad summam egestatem redacta est. superest ipse, vir magnus et nobilis, sed rerum omnium egenus.

III. At habes, inquiet aliquis, in hoc argumento duo quaedam praesidia artis insignia: animorum suspensionem, qua ad extremum summa rei involvitur, quoniam Vlysses pater Telegono filio et interfectori suo ignotus est; et affectum tenerrimum, cum infelix Telegonus videt, patrem a se ignaro occisum. scio esse complures, qui in Tragoediarum materia plurimum esse ponderis arbitrentur, quoties huius generis suspensio et affectus ex historia ipsa obveniunt; quod praeiudicium ne tibi quoque, Lector Benevole, fortassis imponat, utriusque rei commoda cum incommodis brevissime conferamus. suspensionem laudant, quae spectatorem involvit; affectum laudant, qui ex agnitione subita nascitur, dum Telegonus vulnerati a se Vlyssis filium se esse intelligit. laudo et ego, sed cum ea exceptione, quam in magni Petri Cornelii Dissertationibus legimus, ubi de Crispo Tragoedia doctissime disputat. titillat, inquit, animum, et cum suavitate illabitur voluptas illa suspensionis, qua tenentur personae praecipuae, Constantinus Caesar, Fausta Augusta, Crispus ipse: ille, ne Crispum filium, illa, ne eundem privignum, hic, ne patrem et novercam agnoscat. decipitur blande spectator, dum veluti alienos cum alienis agere omnes videt, sed in catastrophes exitu repente cognoscit, novercae insidiis Crispum perire, patris ipsius iussu in necem praecipitatum. bella haec, bella; quis neget? sed sic tamen bella, ut vero et perpetuo Tragoediae affectui sint parum idonea. longe alii orientur motus in Constantino, in Fausta, in Crispo, si maximam illam inter se propinquitatem nossent; nunc acres illi affectus, elisis naturae et officiorum stimulis, ante finem Tragoediae se non exerunt. quare qui miserationem intimam et lacrymas quaerit, per haec involucra nihil ad summam profectum putet. ita Cornelius, vir experientia, successu, gloria in rebus tragicis maximus. suspensio nimirum illa, tantopere quibusdam probata, adeo affectum non promovet, ut impediatur potius et per totam paene Tragoediam excludat. ubi ad calcem ventum est, tum demum se mutuo filius et pater agnoscunt et, postquam ter quaterve 'eheu' clamatum est, demisso sipario scena obtenditur.

IV. Accedit incommodum alterum, priore etiam molestius. si Aristotelici consilii memor, inter multas magnasque Vlyssis virtutes etiam vitium quaero, a quo in ruinam pertractus, ab eodem spectatores absterreat: respondent uno ore, quotquot eius imaginem posteritati transmisere, fuisse iusto callidiorum et praestantem sapientiae gloriam ad vafritiem deflexisse. id si accipio, haec mihi erit per universam Tragoediam docenda veritas: cave, ne astutiam pro prudentia complectare; id vitium ni fugeris, te, ut Vlysses, serius ocyus gravi damno involvet. huic documento iam quomodo Vlyssis morientis historia consonet, intueamur. occiditur a Telegono filio. quare? quia nequaquam patrem, sed alienum ignotumque hominem Telegonus sibi resistere opinabatur. videntur, ut in diversa abeunt moralis illa veritas et suspensus iste historiae exitus? mors Vlyssis non iam calliditatis poena est, sed casus et infortunium merum. ignarus parentis filius Vlysses occideret, etiam si candidissimus in omnes per omnem vitam fuisset; idemque contra, si patrem nosset, quantumvis ille versuti ingenii esset, parricidio horribili se nunquam obstringeret. videntur, ut nihil cohaeret? speciosa illa suspensio in fumum abit, utilitatem ad mores non affert, nihil docet, et, ut verbo dicam, pulchrum somnium est.

V. Cur igitur, interrogabit Lector, vadum hoc elegisti, si usque adeo incommodum praevidebas? primo quidem idem mihi evenit, quod insignis ille poeta in alio genere cum sensit, ita conquestus est:

Qua nolunt nautae saepe vehuntur aqua. (Ger. Groms. Eleg. 1 de Pace.)

Tum vero etiam, in hunc alveum aliena magis voluntate inductus quam mea ingressus, eam mihi spem proposui, quanto essent maiora obstacula, tanto plus loci industriae et arti futurum. ante omnia pugnandum mihi contra duo illa duxi, quae sunt a me paulo ante commemorata, ut motus animorum per totum Tragoediae corpus diffunderentur, dudum ante plenam personarum omnium agnitionem; et ut documentum de vitanda fraudulentia tum ubique cum Actibus omnibus, tum praesertim cum ultimo, insolubili vinculo connecteretur et ideo Vlysses periret, quia dolosis consiliis usus erat, non periturus, si aperte candideque agere maluisset.

VI. In Vlysse magna omnia Homerus ceterique proponunt: sapientiam admirabilem, vim ingenii singularem, moderatricem negotiorum omnium prudentiam, sagacitatem acutissimam, eloquentiam flexanimam, patientiam laborum animique fortitudinem in adversis invictam. tot tantisque viri maximi et regis optimi ornamentis notam unam addunt omnes eiusque versutam ac simulatam loquendi agendique rationem unanimi sententia reprehendunt. noxium profecto vitium seculis omnibus et bono publico infestissimum: quod quo latius serpit et sibi deditos specie prudentiae fallit, eo maiore contentione iunctaque philosophorum, oratorum et poetarum opera ex ingeniosorum hominum animis evellendum est et extirpandum. neque tamen verendum est, ne, dum Vlyssi hoc in Tragoedia crimini vertitur, spectatorum miseratio infringatur. scelestos homines in Poetica sua Aristoteles recte et sapienter herois Tragici dignitate exclusit; quippe nulla spectatorum benevolentia, nulla miseratione dignos atque ideo Tragoediae alienissimos. tales reor esse Iulianos Apostatas, Nerones, Mahometes; viros impios, religionis expertes, barbaros et quodammodo humani generis odium publice professos. at si viro principi, cetera laudatissimo et omni genere virtutum conspicuo, unum aliquid vitium adhaeret, praesertim excusationem recipiens aut virtutis etiam specie fulgens, nemo fere est in tota spectatorum cavea tam severo supercilio, ut veniam non tribuat facile et, suorum sibi errorum conscius, in aliena culpa clarissimi viri non indulgenter conniveat. imo crescit per ipsum vitium commiseratio: dum enim tot alia herois decora spectator considerat, dolere ac misereri incipit, quod unus naevus gloriae tantae officiat et calamitatis maximae causa fiat. quapropter apud se voto tacito ingemiscit: o utinam vir tantus uni huic vitio non succubuisset! ah, cur in istas se pedicas incautus coniecit, unde evadendi facultas non suppetat?

VII. Cum inter poetas axiomatis instar sit, sine adversario theatrum torpere, indagandum fuit, quem dignum hostem Vlyssi opponerem. illorum temporum historia Nauplium suggerebat Euboeae regem, Graecis universe omnibus, quicumque Troiam obsederant, sed nominatim Vlyssi iratum; filium enim Nauplii Palamedem, ab Vlysse accusatum, Graeci apud Troiam damnaverant, et tanquam proditoris reum saxis obruerant. necem Palamedis filii Nauplii ad promontorium Caphareum ingenti Graecorum strage ultus est; parem haud dubie calamitatem et exitium, ubiubi posset, Vlyssi allaturus, quem ducem facinoris et coryphaeum ceterorum fuisse non ignorabat. differre vindictam id unum cogebat, quod, Vlysse annos ipsos decem absente et erroribus continuis iactato, nemini constaret, ubi gentium deprehendi posset. nunc, ubi tandem ille in regnum a diuturno exilio rediit, moram non patitur Nauplium, quo minus destinata perficiat et cupiditatem veterem satiet. vitandi tamen erant scopuli duo, in quorum alterutrum incurri facile in hoc negotio poterat; suberat enim periculum, ne vel crudelitas Nauplii esset nimia vel Vlysses suscepti olim sceleris magnitudine fieret miseratione indignus. sed Nauplio species quaedam iuris non deest; irascendi enim ea causa est, quam reprehendere vix, omnino damnare profecto non possis. non hic vel de sacris hominibus vel de Christianis legibus sermo est. haec autem si non respiciamus, quis vitio dabit Nauplio, si de perseguenda filii nece cogitet? reges sunt, et Vlysses et ipse: neuter tribunal agnoscit. si satisfieri sibi cupit Nauplius, per se ipse satisfaciat necesse est; iudicem implorare non potest. ac ne tam longe abeam, vir nobilis aut militaris quicumque, antiquis praesertim illis moribus, inultos filii Manes relinqueret? aut ad iudicem potius, quam ad capulum suum causam talem referret? atqui eo usque Nauplius meus non procedit: cohibet enim dexteram, et vindictam, etsi vehementer expetit, ab alio tamen expectat. alterum vero erat periculosius, ne, qui toties Nauplium de Palamedis filii nece querentem audit, Vlyssi auctori succenseat eumque supplicio et odio dignum existimet. qui Virgilii meminit, praefossum ab Vlysse aurum scit in Palamedis tentorio, ut hoc indicio perfidiae convinceretur. fraudis ergo capitalis et crudelitatis reus Vlysses videri potest, nec indignus, qui innocentis sanguinem suo nocentis sanguine expiet. fraudem inficiari nec potui nec volui; meo enim proposito conducebat, Vlysses dare poenas fraudis, quandocumque commissae. sed fraus haec ne crudelis neve capitalis esset, in hunc modum commentus sum: Palamedes apud me, tum in Choro, tum in ipsa Tragoedia, laesae in patriam fidei vere est reus, quippe qui, acceptis ab hoste Priamo clandestinis literis, tanti momenti rem tam diu celaverit. commeruit ergo supplicium; nec ipse Nauplius diffitetur. occulto tamen Palamedis crimine exercitus ad eius odium tam facile concitari non poterat, ut regum iudicio assentiretur, qui eum capite damnabant. argumentum plausibili et populari eum Vlysses oppressit, infensus pridem, et auri defossi artificio rei causam afflixit. sic Vlyssis astus non ad rei summam, sed ad modum pertinet; nec innocentem involvit, quod crudelis est, sed capitali poena dignum dolo excogitato impellit, quod vafri et callidi.

VIII. Telemachi non mores tantum, sed exilium etiam apud Cephallenos e veterum monumentis hausit. magnanimum eum facio et animosum, sed paulo elatiorem, quoniam utrumque illi Home-
rus tribuit, cuius est in hac re antiquissimum primumque suffragium. pulsum ab Vlysse patre in

Cephaleniam, narrat Dictys Cretensis, Troiani belli Historicus. a fratre Telegono sic eum distinxit, ut ille gloriae sit appetentior et excelsior, hic patris amantior teneriorque. mavult exulare Telegonus et ubivis delitescere quam patrem propter se in metu et periculo esse. Telemachus ambitiosior, aversatur quidem et ipse parricidii nomen, sed ut regnum fugiat et patria sponte exeat patris causa, animum non inducit. intererat autem huius Tragoediae, ab eo ipso Vlysem interfici, a quo tantopere amabatur.

IX. Natales Telegoni difficultatem paene inenodabilem offerebant, cum non appareret, quid de illius matre seu dici seu reticere convenienter historiae mythicae et auditorum expectationi posset. missus a matre, Vlysem patrem quaerebat Telegonus, ut in ipso argumento ex Hygino narravi. a qua tandem matre missus? *Telegonus Vlyssis et Circes filius* ab eodem ipso Hygino dicitur, fab. 127. Plutarchus in Graecorum et Romanorum Parallelis, ut inscribit, ad libri finem, eosdem Telegono parentes assignat; eosdem Eustathius in librum undecimum Odysseae Homericæ. ipsum eius nomen Eustathius (in Odysseae l. 4) hinc derivat, quod esset procul ab Vlyssis regno Circe matre genitus (ἐκ Κίρκης τῆλε πρὸς γεννηθείς); τῆλε enim Graecis *procul* est. atque id in Mythologis, in Lexicis omnibus, in omnibus adeo Elucidariis ita passim occurrit, ut neminem latere possit, qui modo labris primoribus eruditionem degustavit. eludi proin dissimulatione haud potuit opinio tam pervagata, qua Telegonus Circes filius creditur. atqui vivit Penelope, eiusque memoriam in audientium animis Tragoedia mea identidem refricat. quid ergo? duas Vlyssi uxores iungerem uno tempore? equidem id fingere absque honestatis labe ulla inter Theologos et Historicos potuissem, qui legum ac temporum discrimina in numerato habent et ritus variarum gentium varios norunt. sed auditorem promiscuum a theatro in scholam deducere, non libebat; nec sperare poteram, probatum iri plerisque rem a nostris moribus ipsisque auribus usque adeo abhorrentem. dividerem igitur uxorum tempora et post obitum Circes primæ coniugis Penelopen demum in Vlyssis regiam introducerem? at obstabant multa, et illud inprimis, quod ridiculum futurum erat, maiorem natu Telemachum ad coniugem posteriorem reiicere. esse autem minorem Telegonum, ita notum est omnibus, ut ne in dubium quidem vocare sine eruditorum offensione auderem. ex adulterio ergo natum Telegonum confiterer, quod plerique faciunt, et victum Circes amoribus Vlysem infamiae suae relinquerem? foedum dictu, turpe tam illustri filio, ipsi autem heroi longe turpissimum. nego prorsus, Vlysem Circae hoc amoris poculo captum unquam fuisse aut illecebris petulantibus insidiantis Deae cecidisse. testes edo innocentiae: Homerum, Aristotelem, Plutarchum, Philostratum, e Graecis; Ciceronem et Propertium, e Romanis; quorum locos in Testimoniis ad Act. V Scen. IV nominabo. suffragatores tam nobiles purum et integrum cum praestent Vlysem, feci iure, quod fingere per licentiam potuissem, et Circaeos illos amores ac delicias inter commenta reieci. suspensionis tamen occasionem, quae inde nascitur, neutiquam repudiavi.

X. Sinon, Vlyssis propinquus et proditor, iisdem a me coloribus pingitur, quibus eum Virgilius in Aeneide olim expressit. perfidus hic duo mihi obsequia perquam optabilia exhibet: conservat miserationem, quam adversus Vlysem in spectatore opto; idemque indignationem lenit, quae contra Nauplium concipi poterat, nisi intercederet Sinon hic et ictum veluti in se averteret. calliditatis reus Vlysses est, sed ita, ut ex ipsa huius vitii nebula heroicus animus et excellens magnitudo eluceat. Sinon ostendit, quousque progredi calliditatis vitium possit et in quam profundum sceleris barathrum denique praecipitet sibi obnoxios, quin usquam iam possint insistere. cum homine hoc perfido dum Vlysem spectator comparat, tantam in heroe virtutem reperit, ut paene innocens haberi vel in vitio possit. unde miseratio incrementum capit, dum dolemus, eodem interitu virum maximum deterrimumque involvi. sed et Nauplium Sinon odio levat et crudelitatis invidiam totumque perfidiae titulum ipse sustinet. abominandum hominem e Tragoedia impunitum discedere, nemo spectatorum aequo animo ferret; quamobrem inventa est ratio, qua scelus eius detestabile et celerrime detegeretur et in vestigio puniretur.

XI. Mori meo hic quoque institi, ut fabula Tragoediae tota commissuris historicis coniungeretur. ex illorum igitur temporum Historia Mythica deprompsi longinquam Telegoni peregrinationem, Telemachi apud Cephalenos exilium, Palamedis cineres in urna aurea ad Nauplium missos, delphinum Vlyssis insigne, hastam Telegoni trygonis osse fatali munitam. si scelerum artifex et fraudis machinator, si dirus et saevus, si hortator inventorque scelerum apud me Vlysses alicubi dicitur, neutiquam id ex animi mei sententia dicitur aut a me ceu verum asseritur; sed antiquae sunt inimicorum voces, e scriptoribus vetustissimis repetitae, quae in hostium ore vim paene omnem amittunt et contrariis laudibus ubique eliduntur, praesertim cum hae quoque non a me confictae sint, sed antiquitati debeantur. si in Choro altero Apollinis Pythii seu Delii oraculum nominavi, non Lycii, id eo factum, quod ipse Vlysses apud Homerum (Odysseae l. 6) suae ad Apollinem Delium profectionis meminit, dum Nausicaam regis Alcinoi filiam cum palma succrescente comparat, quam nuper in Delo fecundum altare Apollinis se vidisse ait. si denique oracula duo in speciem contraria saepius commemorantur, quorum altero praedictum erat, perituum Vlysem a mari, altero, perituum a filio, sola Historiae Mythicae reverentia me permovit, ut ea retinerem, quae nisi in possessione veteri reperissem, nunquam profecto ipse ultro finxissem. tametsi vetustis his temporibus oracula ius quoddam sacrum et pontificale obtinent, quo deiici absque iniuria manifesta non possunt; illorum enim seculorum more oracula opinioni hominum et veri similitudini adeo non repugnabant, ut nihil esset usitatius nec ulla certior sanctorum ne-

gotiorum regula esse crederetur. Sophoclis ille Oedipus, toties apud omnes gentes repositus diversis Europae linguis, duobus oraculis continetur, antiquo altero de parricidio thoroque materno, altero novo de expianda Laii caede, ut immissa divinitus pestis cohibeatur ac cesset. est tamen oraculorum, etiam veterum, ingens in theatris discrimen, cum alia soli ornatui serviant, alia necessitati. si oraculum poemati fulciendo sic inseritur, ut sine illo Tragoedia non consisteret et labante causarum nexu ipsa fabulae constitutio inclinaretur, sola necessitate coactum esse poetam apparet, qui ad opem hanc divinam, tanquam ad machinam et asylum, confugerit. quod si vero contingere etiam sine oraculo aequae res eadem poterat, salvo causarum nexu et fabulae constitutione integra persistente, non iam necessitati, sed ornatui datum esse oraculum intelligitur. necessaria parum laudis habent, temporum tamen excusatione se tuentur et illa Horatii voce, dignum Deo vindice nodum fuisse. cetera, quae ad ornatum duntaxat pertinent, praesertim si ab antiquis scriptoribus referantur, communi peritorum approbatione semper excepta sunt. ad postremum hoc genus refertur oraculum illud, quod in Annibale Tragoedia ex Appiano et Plutarcho posui:

Libyssa tellus corpus Annibalis teget.

Simile est oraculum de Vlysse, quo mare allaturum ei exitium dicitur:

Vt pereat Ithacus, non nisi ex pelago fore.

Quam Dei vocem semel et iterum Homerus narrat, Odyss. l. 10 et l. 23. quandoquidem et in Annibale et in hac Tragoedia etiam absque his oraculis eadem omnia fierent totusque causarum et eventuum nexus, demptis illis, integer perseveraret, de altero autem Tragoediae huius oraculo dubitabunt non pauci, et iure quidem, utrius sit generis; nam nisi audisset heros, se manu carissimi interemptum iri, personam non tegeter neque a Telegono occideretur, si personam ipse suam non tegeter. ita videri sane potest primo Tragoediae aspectu. sed dicam, quid fuerit mei consilii. si Vlysses, percepto etiam hoc oraculo, nec latuisset nec mortuum se simulasset, quid erat futurum? mansisset in regno Telemachus, Vlysses vivere et regnare scirent omnes incolae; idque adveniendi Telegono sive Telemachus frater sive alius quilibet aperte et sine ambagibus indicaret. Telegonus autem pro sua in parentem pietate summa et amore incredibili, gaudio et reverentia plenus ad carissimum Vlysses accurreret nec de ulla re minus quam de execrabili parricidio cogitaret. nunc, dum Vlysses more suo oblique omnia agit et per cuniculos dolosque se tegit, eo denique proceditur, ut ipse Vlyssis interfector credatur a Telegono et vindicandi patris studio pater infelicissime perimatur. non ergo oraculum, sed sua calliditas Vlysses perdit, cum interire Telegoni manu apud me non posset, si eum vivere filius intelligeret; quod autem occisum credit, ab ipso Vlyssis astu sparsoque de sua morte commento proficiscitur.

XII. Monuit me ex amicorum numero unus et alter, haerere se dubios, satisne sit vero simile, quod in Tragoediae meae exitu Vlysses furenti Telegono se non manifestat. nam tu ipse, aiebant ad me illi, fateris Vlysses eo esse animo, ut mortem quamlibet optet potius, quam cadere filii dextera velit; cum ergo intentari ignoto sibi necem a filio non obscure sentiat, quidni malum ultimum antevertit seque Vlysses profitetur vir sapientissimus? respondi: quia, ut cetera sapientissimus, ita suis in rebus callidissimus. alienum penitus erat, non a proposito tantum meo, sed ab ipso Vlyssis caractere, ut mysterium illud tanta arte concinnatum, tanto studio occultatum, momento proderet seque de fallacia ipse palam argueret; Nauplio praesertim astante, quem ne in arcani cognitionem admitteret, multa obstabant. imminentem a Telegono ictum prospicere spectator quidem facile potest, quippe gnarus mendacii, quo perfidus Sinon modo iuvenis animum inflammavit; at Vlysses, eiusdem ignarus, diu nullum habet indicium, unde furorem tantum suspicari in Telegono possit. securus perstat nec habet, quod metuat, donec exclamantem Telegonum audit de Vlyssis sanguine, quo infectam esse hastam sibi traditam falso existimat:

*Dilecte sanguis, osculum nostrum hoc habe:
Obliterabit rite te sanguis novus!*

Tum vero, cum Telegonus aperte cupiditatem vindictae denunciat, Sinon ipse monet:

*... cernis, cuspidem ut quatiat minax?
Cede, obsecro, ne casui detur locus.*

Ita ille, ut prodicionem suam celet et fidus Vlyssis videatur, cum tamen satis videat, regem, etiamsi cedat, effugere tamen aperto in loco iuvenis concitati impetum iam non posse. Vlysses autem, ubi serio rem agi videt, absque mora se in villam proximam recipit, disertis verbis professus, fugere se necem a filio inferendam, quam Dii praedixerant.

Non mucro terret iste, sed voces Deum.

Sed has ipsas Deorum minas ignarus implet Telegonus, qui protinus insectans, mortiferam plagam infligit. sicui tamen haec minus satisfaciunt, is per me fingat, abire Vlysses una Scena ante, quam apud me se subducit: sic tempestive vitare periculum velle videbitur, neque tamen in constitutione fabulae aut catastrophes ordine quidquam aliud mutare necessum erit.

XIII. Totius Tragoediae summa in hanc veritatem contrahitur: illa in agendo calliditas, qua tantopere sibi multorum ingenia placent, nequaquam virtus est, sed vitium periculosum. philosophus, ad mores formandos disputans, documentum istud his fere argumentis corroboraret:

- I. Nec omnes nec semper latebis.
- II. Deprehenso astu, in odium et invidiam incurres.
- III. Etiam cum latebis, fortassis alius, consiliorum tuorum ignarus, tibi damnum afferet.
- IV. Etiam si nunc evadas, existet olim non leve incommodum.
- V. Alii contra te tuis artibus pugnabunt; etiam a quibus minime omnium expectes vel quorum adeo opera in negotiis usus fueris.
- VI. Gravem quoque vindictam parere tibi calliditas haec potest.
- VII. Per quae maxime tutum te opinaris, ea te fortasse pessumdabunt.

Orator, si his ipsis argumentis uti voluerit, neutiquam nuda arripiet, sed figuris ad motum animi ciendum aptatis convestiet ceterisque dicendi ornamentis efficere conabitur, ut in suam sententiam auditores adducat. poeta vero theatralis, cuius est non probare tantum, ut philosophi, nec persuadere solum, ut oratoris, sed probare et persuadere agendo, argumenta illa omnia in totidem personas convertet ac veluti transformabit. non dicet poeta, ut philosophus et orator, 'calliditas periculosum est vitium', sed ita: 'fuit vir maximus, sapientia regia, eloquentia singulari, sed callidus; is, rebus praeclare gestis, innumeris defunctus periculis, dum astutis artibus securum se reddere conatur, per has ipsas interitum sibi affert.' rex hic Vlysses est. argumentum primum ex iis, quae supra enumeravi, est Palamedes; alterum, Circe; tertium, Telemachus; quartum et quintum, Sinon; sextum, Nauplius; postremum, Telegonus. nam quod argumenta illa solis verbis, hoc personae istae dictis factisque suis probant et auditorum animis auribusque, imo et oculis ipsis inculcant.

Personae

Vlysses	Ithacae rex, sub nomine Eumeli
Nauplius	Euboeae rex
Telemachus	Vlyssis filius
Telegonus	Vlyssis filius, sub nomine Polypemonis
Sinon	Vlyssis propinquus et proditor
Macareus	Vlyssis ac Telegoni familiaris
Belides et Eurymedes	filiis regis Nauplii

Scena in littore Ithacae, proxime villam regiam.

Actus primus Scena prima

Nauplius, Sinon, Belides, Eurymedes

- Naup. Ithacarne felix inscio tetigi pede?
Haecne illa tellus, summa quam vota expetunt?
- Sin. Altrix Vlyssis terra se sponte obtulit,
Et, quam negabat nigra tempestas, dedit.
- Naup. Bona o procella! citius admovit ratem. 5
Sed qui fit, ultro littore ut primo obvium,
Sinon amice, te mihi sistas celer?
- Sin. Magnanime Naupli, literis ex quo datis
Tua excitavi vela, numerabam dies
Oculoque vigili terga lustrabam maris. 10
Excelsa mihi cum specula velorum sinus
Et nota pridem insignia ostendit procul,
Te spero, te requiro, nec voto irrita.
- Naup. Neptune genitor, debeo pinguem hostiam
Daboque laetus: filio ignaro ducem 15
Te praebuisti, dumque te saevum reor,
Tu mihi secundus littus optatum obiicis.
Tua persequentem meaque nunc odia, o pater,
Communem in hostem, me iuva, o Tridentifer!
Tu quoque, fidelem pollicitus operam, Sinon, 20
Iramque nostram spemque destituas, cave.
- Sin. Servatus a te, non tibi servet fidem?
Vltrice tu cum littus armasti face,
Cum sparsa Achivum membra fluitarent ducum
Graiasque puppes saxa tua dirumperent, 25
Sinon perierat naufragus, praeda aequoris
Rigidive teli, tot peremptorum comes,
Nisi enatantem tu recepisses pius.
- Naup. Placatus illa voce repressi impetum,
Qua Dardanas perisse narrabas opes; 30
Nec immolari filio te par erat,
Qui, quod petebat filius, cauto dolo
Effeceras impavidus, everso Ilio.
At quanta spes erepta, quam clarum decus,
Quam dulce munus esset, et nato et mihi, 35
Si te vel aequor vel mea hausisset manus?
Quam bene peperci, fata miseratus viri,
Devotum Vlyssis qui mihi addicit caput!

- Age, quae flagranti pateat ad metam via,
 Docere propera, dum meo iussu foros 40
 Deserere nemo sustinet et hospes procul,
 Quem veho, remotus istud explorat solum.
- Sin. Tibi universa consilia et artes dico;
 Nec vincere unum nequeo, qui vultu bono
 Omnes fefelli Troas et Priamum senem, 45
 Cum pinea unus claustra reseravi impiger
 Et millia inter Dardanidum inermis steti.
- Naup. Non minus Vlysses unus ingenio potest,
 Quam tota quondam Troia, quam vertit potens.
- Sin. Quam diro Vlyssi ad gloriam praesto fui, 50
 Tam dirum Vlysses sentiet me nunc sibi.
- Naup. Hos iuro cineres, munus Atridae impii,
 Hos iuro cineres filii, nil tam asperum,
 Periculosum tam mihi impones nihil, 55
 Quod non paternus audeat furor ac amor,
 Quo non iniquam rite Palamedis necem
 Vlyssis hostis mutua clade expiem.
- Sin. Nemo Palamedi, foederis taciti reo,
 Palam imputasset literas Priameias,
 Vox nulla tristi morte damnasset caput, 60
 Dulichius hostis nisi tetendisset plagas.
- Belid. Vliscere ergo, genitor, indignam necem
 Et sterni Vlysssem milite a nostro iube.
- Naup. Nil iussa, nil aperta vis isthic queat.
 Moderare linguae, nate mi, bilem tegens: 65
 Ni facis, inultus hic revertetur cinis.
- Eury. O caese frater, tristis odiorum hostia,
 Ah, cur cruorem nobilem fundi iubes?
- Naup. Haec urna, fac, priore servetur loco.

Scena secunda

Nauplius, Sinon

- Naup. Iam fare tutus: tela quo verti expedit? 70
 Vbi hostis? aut queis Neritius armis patet?
- Sin. Solum docere libere nunc te licet;
 Nec suspicaris, quae tibi pandam, intima.
 Tu namque Vlysssem te reperturum hac die
 Frenos tenentem patriae speras plagae. 75

- Quantum stupebis, lumine ubi cassum audies
 Et publico pronuper absumptum rogo!
- Naup. Quid loqueris? aura desiit vesci improbus?
 Quis finis illum tam subitus orbe expulit?
- Sin. Mira, nova, multa percipe et digna hoc viro. 80
- Naup. Arcana differ: praeproperus hospes redit.

Scena tertia

Nauplius, Sinon, Telegonus sub nomine Polypomenis

- Teleg. O laeta navigatio! o prosper dies!
 Spe citius Ithacae littora agnovi meae.
 Voto potimur ambo: nam salvis licet
 Salvum hic Vlysem cernere, periclo procul, 85
 Nostro suoque; sic docent mites dii.
- Naup. Suis Vlysem redditum tandem focus
 Indicia fida comprobant.
- Sin. sed quae canis
 Oracula deum, propitia nostro duci?
- Teleg. Laetare, domino si Cephallenum faves. 90
 Mihi namque sors est reddita, precanti diu,
 Vt pereat Ithacus non nisi ex pelago, fore.
- Naup. Vexatus usque concito ventis salo,
 Aptum reperiet exitum, a pelago obrutus.
- Teleg. Atqui pepercit fluctus, ut narras, ferox: 95
 Superavit iras Nerei, evector domum.
 Tentare nec iam caeca properabit vada,
 Narrante me si discat has divum minas.
- Sin. Vlyssi amicum prisca me iunxit fides
 Et sanguis ipse, proximo distans gradu. 100
 Sed tu quis hospes? unde hic in Vlysem favor?
- Teleg. Mihi parentes regii, Polypemonis
 Fecere nomen, patrio Alybantis solo.
 Fortuna sed me transtulit in oram exteram,
 Alybante pulsum, regio amisso patre. 105
 Hic educatus, patriam hic nactus novam,
 Amore vetere gratus in Vlysem feror.
- Naup. Euboeae arenas forte Polypemon venit,
 Dum navim in Ithacam vela facturus paro.
 Generosa placuit indoles stirpsque inclyta, 110
 Multo igne flagrans animus atque Eperito

- Parente dignus; denique et studium viae
Commune nobis: quippe Laerta satum
Cupidine ambo petimus ardentem pari.
- Teleg. Heroa tantum Graeciae quis non colat? 115
Virtute tanta nobilem quis non amet?
Quantum irretorta praestitit Achilles manu,
Tantum repostis eminent hic animi bonis.
Tot urbium, tot gentium leges vigil
Moresque vidit, tantum inest menti iubar, 120
Sapientis olim tulerit ut nomen novum.
Hoc nomen illi, regna post Phrygiae eruta
Nomen trophaeis splendidius unum omnibus,
Hoc nomen illi victor et victus sacrum,
Europa et Asia, continens atque insulae, 125
Amici et hostes vendicant; una haec sonat
Vox barbarorum et Graeciae, cum bis decem
Classis coisset gentium, Troiae minans,
Consilia Vlyssis prima fregisse impetus
Prudentiaque neminem ferri parem. 130
- Sin. Sapientiae non disparem laudem alteram
Geminavit idem: nullus audacem labor
Acremque fregit spiritum, nemo arduas
Tot provocavit ac tulit rerum vices.
- Teleg. Sapiens amatur; sorte sed prava obrutus 135
Ac saepe mersus paene, mihi pectus movet
Gemitusque crebros excitat, dum tot malis
Patiens lacertos ferreos usque obiicit.
Sed adfuere rebus in trepidis dii:
Omnis ferendo victus est tandem labor, 140
Et tot pericla discutit sapientia.
- Naup. Sapientiae tam strenuae adiecta est nota,
Quae sola regis laudibus tanti officit.
Versutus heroem animus, ingenium duplex
Vocesque versae fraudibus nunquam decent. 145
Fucus hic Vlyssis gloriam vestri inficit,
Hoc fugit et odit hostium damnans cohors;
Ipsi hoc amici libere fassi arguunt,
Hoc latam acerbis pandit aerumnis viam.
- Sin. Hoc Ithacus ipse doluit haud raro improbens, 150
Cum licuit alma luce nobiscum frui.
- Teleg. Cum licuit, inquis, luce nobiscum frui?
Dii melius! an rex luce Dulichius caret?
Quid ora retro vertitis? Naupli! comes!
- Naup. Confusus ipse, mente suspensa haereo. 155
Sin. Quid nunciare cogitis moestam necem?

- Teleg. Heu me! domine rex, an occubuit mari?
 Domi perire oracula deorum haud sinunt.
 At fluctuum iras Nauplius victas docet.
 Quid credere iubes, horridae o index rei? 160
- Sin. Hic nunciabit impiger, qui nos adit.
- Naup. Amice, quis supervenit?
- Sin. vester dolor.

Scena quarta

Idem, Vlysses sub nomine Eumeli

- Vlyss. Vobis videtis obvium Eumelum, hospites,
 Cui nuper huius cura commissa insulae
 Servare tutum ab advenis littus iubet. 165
 Dum vestra arenas haeret ad nostras ratis,
 Appropero, causas sciscitaturus viae.
- Naup. Praeclarum Vlyssis nomen hoc avidis iter
 Euboeae ab oris suasit, et fama inclyta,
 Gentes per omnes qua celebratur potens, 170
 Maximus Achivum ductor ac Troum timor.
- Teleg. Dum navis Ithacam quaerit, Aeolius furor
 In littus hoc incognitum antennas rapit.
- Vlyss. Reperistis Ithacam: cursui hic vestro scopus.
 Attamen Vlyssi quae parabatis loqui, 175
 His auribus si creditis, Vlyssis loco
 Percipio promptus. nupta reginae soror
 Ad summa rerum fecit Eumelo gradum.
- Naup. Regi propinquum nomen Eumelum colo,
 Ipsum sed amor est alloqui: ipsius manum 180
 Vt tangeremus, aequora secuimus trabe.
- Vlyss. O cassa vota! ne veniat is, quem petis,
 Coercet interfusa Styx atro sinu.
 Cineres Vlyssis alloquere, Vlysem haud potes.
- Teleg. O vulnus altum pectoris! Vlysses miser! 185
- Naup. Frustrane tumida venimus mensi freta?
- Vlyss. Mihi tristiora damna, quam vobis fleo.
 Post tot Gradivi, Nerei tot post moras,
 Rursum haec tenebat pristinum regem insula;
 Et innovarat protinus robur vetus 190
 Audax Vlysses totque par unus viris
 Vltor sagittis straverat et hasta procos.

- Post tanta patriae gaudia, exilii modum,
 Regno salutem redditam, quis crederet,
 Quis, heu, timeret tam celere fatum incola? 195
- Naup. Stantem quis hostis tam cito in lapsum impulit?
 Vlyss. Primum calamitas nata probrumque est domi.
 Vix bene reversus dederat amplexus patri
 Telemachus, exul regia cum pellitur.
- Teleg. Quae culpa iuvenem strenuum poenae obtulit? 200
 Vlyss. Quid suspicetur vulgus et procerum manus,
 Mora est referre; consilia regum latent.
- Naup. Sed qua ruina concidit regis salus?
 Vlyss. Nil cogitantem invasit occultus latro
 Ferrumque vibrans, innocens hausit latus. 205
- Teleg. Quis ausus atrox tantum in heroem est nefas?
 Vlyss. Vir exterus se clanculum regno intulit,
 Ultor necati filii. hic ira fremens,
 Misit sepultis Manibus nati hostiam.
 Pietate functus impia, furtim citam 210
 Subducit alnum, repetit Euboeam fuga.
- Naup. Quis ultor iste filii, Euboicus latro?
 Vlyss. Rex ipse fertur Nauplius, acerbus, ferox,
 Palamede adempto rabidus ac impos sui.
 Letale vulnus, impetu toto irruens, 215
 Punctum reliquit temporis, quo me ultimo
 Dulcemque fracto lumine uxorem videns,
 'Moriens mea', inquit, 'regna, Penelope, tibi
 Relinquo, coniux fida. Telemachi exulis,
 Eumele, tu pro patre tutelam gere.' 220
- Naup. Erepto Vlysse, vela torqueri retro
 Res ipsa cogit. ante navigio tamen
 Quam demus Austros, munus exiguum peto.
 Eumele, tantos fervidi tractus maris
 Ne permearit puppis omnino irrita, 225
 Viduae relictæ liceat aspectu frui.
- Vlyss. Suadebo; quamquam moesta nunc oculos fugit
 Et, littorali tecta solitudine,
 Hanc, unde venio, proximam villam colit.

Scena quinta

Nauplius, Sinon, Telegonus

- Teleg. Nobilis Vlysse! gentis, o Vlysse, salus! 230
 Talem reperio Graeciae regum ducem?
 Dum spero vultum, dexteram mihi dum sacram
 Prensare iamiam videor et premere osculo,
 Oracula tuae dum mihi sapientiae
 Promitto demens, tu iaces mutus cinis? 235
 Heu! iam quis Ithacae tecta servabit sagax?
 Neritia quis iam regna, quis custos Samen,
 Quis tua, Zacynthe, nemora sic unquam teget?
 Dulichia squallet, et Cephallenus iacet.
- Naup. Non me Ithaca terrae parva lapidosae caput 240
 Nec saxa mentem Neritia tantum movent,
 Quantum alia gravior cura sollicitum premit.
- Teleg. Pia educatrix pectus hoc merito movet,
 Austera, nutrix Ithaca sed iuvenum bona;
 Sed quae remordet cura te, Naupli, anxium? 245
- Naup. An nomen ipsum Nauplii non te admonet?
 Non audiebas tu modo Eumeli sonos,
 Cruenta Vlyssis fata tribuentis mihi?
 Quamquam innocentem nulla me culpa arguit
 Absentiaeque testis es tute integer, 250
 Me tamen ab Ithacis agnitum quae sors manet?
 Plebis furorem quis teneat? aut quis patres?
- Sin. Incognitum te nulla violabit manus.
- Naup. Agnoscat imo, me sed insontem sciat 255
 Regina victa testibus: nam tu, Sinon,
 Tuque, Polypemon, quotquot et comites veho,
 Adesse Vlyssis cernitis me post rogum.
- Teleg. Rogum, heu, dolendum! quisquis hoc ausus nefas,
 Miserae benignum patriae eripuit patrem.
 Rex, inquietus aestuat in animo dolor: 260
 Repeto biremem, servulum e sociis voco,
 Per quem latebras tristis indagem rei.
 Spes in Macareo est saepeque experta fide.

Scena sexta

Nauplius, Sinon

- Naup. Quae surgit accusatio in nostrum caput?
Novae quis auctor fabulae?
- Sin. finxit Sinon. 265
- Naup. Sinonis haec inventa sunt? sicne adiuvas,
Mihi universa consilia et artes dicans?
Quae non patravi crimina, hac fraude astruis?
- Sin. 270
Damnare parce, mira dum, multa et nova,
Vlysse digna dignaque Sinone audias.
Differre quae coegit adveniens comes,
Pertexo, Naupli, teque de errore eximo.
Tune ergo Vlysssem credulus in urna situm
Frigere censes? sic tibi notus vir est?
Crede mihi, vivit; vivit et nectit dolos. 275
- Naup. Quid igitur aures personat luctus recens?
Illae in latronem quid sibi dirae volunt?
- Sin. 280
Abstulit Vlysssem Nemo, Nemo hic est reus;
Is, qui hoc inani nomine Cyclopem efferum
Irrisit olim, solus e medio tulit,
Sed salvum Vlysssem, sanguine et plenum suo.
Postquam pepulerat ille Telemachum solo,
In se reductus, aeger ignoto metu
Fugiensque lucis, terruit amicos diu,
Euboica donec exposuit hic me ratis. 285
Gaudere visus meque participem ratus
Vt sanguinis, ita amoris, has technas struit.
- Naup. Conficta mortis fama quid praebet spei?
- Sin. 290
Fassus timorem Macareo soli et mihi,
Responsa divum narrat, horrenti edita,
Periturum Vlysssem dextera carissimi.
Ne pereat ergo, se perisse rex ait.
Nam quis cadaver cinget insidiis putre?
- Naup. 295
Verum illigari fabulae me cur decet?
Cur interemptor, rebus infectis, putor?
- Sin. 300
Nauclerus aderat vester, expectans Notos,
Vt me reducto peteret Euboeas domos.
Qua nocte solvit ille, per tenebras migrans,
Vento secundo carbasa, ego late incolis
Impono falsis vocibus: regis necem
Divulgo passim, Nauplium ablatum fuga;
Cecidisse Vlysssem, perditum Euboica manu.

- Fictum cadaver flebili impositum rogo,
Cinisque mendax urnaque illata aedibus
Suasere tristem fabulam vulgo levi. 305
- Naup. Vtinam peracta fabulae series foret!
Vtinam iaceret stratus hac Ithacus manu!
- Sin. Non est Vlysses debitus, Naupli, tibi;
Carissimi sed dexteram expectat pavens.
Nec cariorem filio quemquam rear; 310
Ille evocatus e Cephallenis agris,
Nisi fallat aura, tanget hac portum die.
Oraculi Telemachus implebit fidem.
Per otium spectare tibi casum licet.
- Naup. Fabella mihi nunc vestra praesidii loco est: 315
Quis me, cruore regio tinctum modo,
Ausum redire credet e trepida fuga?
- Sin. O perspicacem! quem vides fructum et capis,
Is ipse mihi spectatus est, cum fingerem.
- Naup. Sed nunc, amice, nulla mihi cura est prior, 320
Quam conscias Vlyssis ut latebras sciam.
O si videre detur!
- Sin. id nempe est datum.
- Naup. Quid ais? Vlysses visus est praesens mihi?
- Sin. Ille ipse Vlysses: visus est tibi, quem cupis.
- Naup. Vbi? quando? magna Numina! eloquere, o Sinon! 325
- Sin. Paulo ante Vlysem, rex, tibi hoc littus dedit.
Eumelus ille, nomen alienum gerens,
Tegebat hostem filii: is Vlysses erat.
- Naup. Cur nesciebam, ah? nec Sinon fidus monet?
- Sin. Moneo. cruenta consilia rursum immemor 330
Revolvīs animo? vi procul et armis tace:
Dixi. aderit alius, qui tuam sedet sitim:
Carissimam hostis sentiet Vlysses manum.
- Naup. Menti quietem reddis, expecto silens
Promissa divum. si tamen cessant dii, 335
Non deerit ipse Nauplius tantae spei.
- Sin. Nunc persevera fingere et Vlysem sine
Veluti latentem callido ingenio frui.
His ille suetus artibus, ut olim Ilii
Credula fefellit tecta, personam tegens, 340
Decipere furtis gaudet et veste haud sua,
Vt sanguinem se rite Sisyphium probet.
Nescire simula cautus: Eumelum puta.
- Naup. O ars inanis et fragilis, astutia!
Ille architectus, mille labyrinthos struens, 345
Se Daedaleis flexibus frustra occulit.

- Sin. Annosa vulpes sit licet, laqueo capi
Ignara poterit, te modo ignarum putet.
- Naup. Pergam videri nescius fictae necis,
Quamquam ultionem filii impatiens amor 350
Et ira spiret. o mihi redeat, velim,
Eumelus ille! verba non parce ingeram,
Quae vel latentem puniant Ithacum satis.
- Sin. Reddine fictum, rex, tibi Eumelum cupis?
- Naup. Cupio, ea tibi si copia est.
- Sin. reddam celer. 355
Mihi tibi que spero tam laetum hunc diem,
Quam laeta nox est acta Teucrorum in foro,
Incendiis cum miscui Troum lares.
- Naup. Grandine o iniqua nate saxorum obrute!
Vivo tuorum vulnerum, vivo memor! 360

Actus secundus Scena prima

Vlysses, Sinon

- Vlyss. Vetus laborum socie laudisque, o Sinon,
Pericla mecum multa perpesse aspera,
Hoc quoque periculum sustine mecum recens.
- Sin. Discriminis, rex provide, minatur nihil.
- Vlyss. Nescire tu me Nauplium iratum iubes. 365
Non te Caphareus sat docet, mihi quid paret.
- Sin. Ignotus illi, nomine Eumeli lates;
Creditaque Vlysssem mors Vlyssis nunc tegit.
- Vlyss. Mihi ille nusquam visus hunc ante est diem;
Nec Nauplio unquam visus ego, fallo inscium. 370
Munitus hac spe, rursus aspectum audeo
Subire saevi vindicis; neque me chalybs
Terret furentis Nauplii, promptum manu
Et destinatum, heu, cariori dexterae!
Sed animus explorandus infensi hospitis 375
Atque reparandus, qua potest, error prior.
- Sin. Cuivis medetur vulneri prudentia.
- Vlyss. Si vera sit, si candida et laevis doli
Pigmenta fugiens. mi Sinon! quanto stetit
Ars ista pretio, quam populus inhiat stupens! 380
Vitam per omnem fucus hic amatus mihi
Auxitque famam saepe clademque intulit.
In hac arena non bene effictus furor
Prima Palamedis odia demumque ultima
Progenuit illi damna, mihi poenae hunc metum. 385
O sancta coniux, vera tu, vera admonens,
Flebas, carere posse successu dolos.
- Sin. At quanta, rex, praeclara versutus geris!
Nunc per te Achilli falsa detrahitur stola,
Tuus est Achilles totus atque Hector iacens. 390
Nunc regia unus victima classem Aulide
Spargenda ad alta Pergama et lauros moves.
Nunc fata transfers, Palladis signum efferens
Irasque iustas Caesiae complens deae;
Nunc tela, Troiae moenibus fato addita 395
Ipsumque dominum, blandus e Lemno vocas.
Telamonii nunc victor herois sagax,
Fortissimi fers arma sapientissimus.

- Nunc fabro Epeo machinam dictas novam,
Lauro coronans Graeciam ac annos decem. 400
Nunc denique fugis arte Polyphemi gulam
Superasque inermis lumine orbatam feram.
- Vlyss. Eheu, amice! multa, sed frustra aggeras.
Quam tristis est haec gloria, malorum seges!
Quae me iuvabant subdolis artes modis, 405
Eae implicabant; nuncque miserandum implicant.
Qui fallit, odiis omnium expositus gemit
Periculisque mille cervicem obiicit.
Ille ego Priamidum victor, heu, vincor domi!
- Sin. Rex magne! soli qui minabantur proci, 410
Tua repulsi dextera mordent humum.
Quidquid Zacynthus, quidquid opposuit Same,
Centena fundis corpora et tollis luem.
- Vlyss. Quid fracta prodest impia procorum manus?
Quid verba prosunt dulcia et lenes soni? 415
Affabilis quid comitas, manans labris,
Si nulla flectunt verba terrentes deos,
Si victimam orco dextra talis me immolat?
- Sin. Confide melius rebus afflictis, precor:
Natum timebas? exulat. an hostem? lates. 420
- Vlyss. Cur me per ora gentium fama extulit?
Curve populorum tradidit habenas deus?
Melius latebam tugurii in parvi sinu.
Mortalium oculos fallerem, vitae integer;
Nunc ipsa lux me prodit, imperii et mea. 425
O vos beatos, simplices! ego qui dolis
Omne superare videor humanum genus,
Laedo omne et omne vereor humanum genus.
- Sin. Paucas vereris syllabas dubii dei?
Oraculum ipse publicum, oraclum times? 430
Vatemne tu audis, vatibus oculatior?
Tu pectus istud fertile et plenum excita:
Praei sagaci mente, non deerit polus.
- Vlyss. Ah, ne lacesse Numinis telum grave!
Sin. Mentem dedere Numina ac uti sinunt. 435
- Vlyss. Vtebar olim candidus et inter meos,
Consilia sectans Mentoris, vitae genus
Placidum sequebar pridem inoffenso pede.
O care Mentor! Mentor o morum artifex!
Ex cuius ore visa mihi Pallas loqui! 440
Tibi obsequens, colebar et amabar meis,
Quod irrepresum tramitem decurrerem.
Cur stultus, ah, relinquo naturam ducem,
Laqueis molestis memet aliosque induens?

- Sin. Mentor tibi Pallasque sapienti favent. 445
 Vlyss. Solatium, o Minerva, spesque in tot malis!
 Te duce subivi tot maria, teque auspice
 Exire salvo contigit: tu nunc quoque
 Me sapere vere et fugere tot pedicas doce.
 Sequar, o Minerva, fata quo divum trahunt! 450
 Sed nunc, amice, devoca e navi hospitem.
 Sin. Descendit ultro, tua prior vota occupans.
 Vlyss. Idem mea utinam cuncta sic vota impleat!

Scena secunda

Vlysses, Nauplius, Sinon, Belides, Eurymedes

- Naup. Eumele, dum te conspikor littus prope,
 Occurro sponte, siqua peregrino imperas. 455
 Vlyss. Nil imperatur regibus, magne advena.
 Naupli, potentis inclytum Beli genus,
 Hanc nescienti da mihi veniam bonus.
 Modo ab Sinone doctus, Euboeae colo
 Regem verendum gentibus, carum hospitem. 460
 Naup. Tuo a Sinone proditus, nil iam tego.
 Sum Nauplius, sed Nauplius non sum latro.
 Vlyss. Purgare culpam hanc propero, iam gnarus satis,
 Procul abfuisse regiam Nauplii manum,
 Cum nostrum Vlysssem perculit fatum repens. 465
 Rumore vulgi nempe ne reges quidem
 Servare semper nomen intactum queunt.
 Naup. Regina tantum ne mihi tribuat scelus,
 Paulo ante fandi copiam petii innocens.
 Vlyss. Tam iusta desideria Penelope audiet. 470
 Naup. Fors et querelas audiet, Vlyssis loco;
 Quas premere nescit moeror orbati patris.
 Audiret haec, superstitem si cernerem,
 Rex ipse Vlysses: repeterem ereptum mihi
 Obsessa ad Ili tecta Palamedem miser. 475
 Vlyss. Rex, damna quereris tristia, immensa, aspera.
 Lacrymis Vlysses maduit, hanc narrans necem.
 Naup. Nec flere quisquam hanc iustius potuit necem.
 Auctor facinoris, Graeciam totam impulit.
 Hocne Palamedis meruit eloquium potens? 480
 Hocne illa mens consilia profundens sacra?

- Hocne illa Martis praesidia, signum datum,
 Ordo, vigiliae, tesserae, inventum unius?
 Hunc omnia illa decora meruere exitum,
 Vt leto eodem duxque milesque utilis 485
 Stratus periret, quo cecidit Hecuba impotens?
 Sed hanc lapidibus hostis ululantem obruit;
 Palamedem amicus et socius imbre hoc tegit.
- Vlyss. Rex, dicta Vlyssis repetis: ah, indigna mors!
 Ita ille saepe gemuit. hic animus sagax, 490
 Haec lingua suavi melle Musarum fluens,
 Hoc literarum pariter et belli decus,
 Quae non didicerat iuvenis, Argivos docens,
 Hic tantus - ah! - cur praecoci morte occidit?
- Naup. Cur? cecidit ideo, quia melior alacri manu 495
 Sapientiaque clarior famae obstitit
 Hostis latentis, luce cui gestum est nihil.
 Hanc quoque tenebris consciis caedem edidit:
 Praefodit auri pondus, ut teste improbo
 Convinceretur noxa Palamedis rei 500
 Ac veritas occumberet nato prior.
- Vlyss. Non ipse Vlysses vivus inficias eat,
 Solitus fateri, proditum hoc auri dolo
 Auctore se perisse Palamedis caput,
 Sed proditoris: literae ad Priamum datae, 505
 Responsa Troum, perfidum silentium
 Nil indicantis, haec peregerunt reum,
 Haec perdiderunt Nauplii infelix genus.
 Ithacus quod aurum credidit furtim solo,
 Vulgo movendo, non rei summae datum est. 510
 Oculis patebat iudicium verum scelus:
 Exercitum astu perpulit ficta haec nota.
- Naup. O mens Vlyssis maior humano modo
 Summoque magni gemina consilio Iovis!
- Vlyss. In laudibus probrisque, cave nequid nimis. 515
 At gloriam sapientiae fama arbitra,
 Laudem hanc probante Graecia, tribuit viro.
- Naup. Nec laudem Vlyssi Nauplius veram eripit
 Et odit artes, filii exitium sui.
- Vlyss. Has reprehendens, Graeciam totam arguis: 520
 Qua iudice, male gesta Palamedes luit.
- Naup. Punita per me Graecia Euboico salo,
 Per saxa quod peccarat, in saxis luit.
 Neque culpa nati me latet, lapsi male;
 Sed ne daretur venia, quis clausit viam? 525
- Vlyss. Ipse sibi: mutus adstitit et exspes palam,
 Defensionis vacuus et fugiens precum.

- Tu Graeciam ultus, perditum et Vlysssem videns,
Sufficere tantas filio inferias puta.
Vlterius odiis tendere, o rex, cur iuvat? 530
Ignosce passo fata: fit cineri quies.
- Naup. Fandi ille fictor gloriaque prima aucupum,
An te reliquit oris haeredem eloquens?
Non filii, sed patris es tutor potens:
Nec ipse plura posset, ex urna redux. 535
- Belid. At parce flecti! firmus hanc veniam nega!
Vlysssem abominare, vel in ipsa Styge!
- Eury. Crudelis est, qui mortuos odit dolor.
Vmbrae fruantur abditae aeterno otio.
- Vlyss. Te per ego Achillem, Doricae classi datum, 540
Te per ego victum Pallade avulsa Ilium,
Per vulnera ac trophaea Neritii ducis,
Per quidquid ille patriae lucri attulit,
Seu arma seu consilia proferret vigil:
Iras remitte Manibus Vlyssis pius. 545
- Naup. Dulcibus abundas, blandus et felix precum.
Eumele, crede, regia certus fide,
Quae spondeo hodie Manibus Vlyssis tui.
Nihil ego cineri, mortui tumulo nihil,
Nihil iacentis nomini noxae afferam. 550
- Belid. Vtinam superstes cerneret Vlysses diem,
Promissio ne vinciat talis patrem!
- Naup. Vlyssis umbrae quae spoondi, sunt rata.
Vir mente pollens, mille consiliis ferax,
Sublimia agitans semper, ad summa editus, 555
Summus fuisset, tanta nisi virtus dolum,
Obscuram ut umbram, lucis adamasset loco.
Ipsos fefellit callidus Vlysses deos,
Oraculorum denique elusa fide:
Non dextera carissima leto datus, 560
Hostile sensit vulnus et ferrum exterum.
- Vlyss. Oraculorum densa caligo latet.
Regis benigni verba sufficiunt mihi:
Hoc recreandae gaudium et viduae fero.

Scena tertia

Nauplius, Sinon, Telegonus, Belides, Eurymedes

- Teleg. Dimissus a me nuspiam apparet comes. 565
 Me longa dudum torquet ardentem mora.
- Sin. Haud dissita procul villula remittet brevi,
 Quem vota tam calentia videre expetunt.
- Naup. Sed inde quis nos hospes aut civis petit?
- Sin. Idem hospes atque civis, hic Ithacam redux, 570
 Meo vocatu, post Cephalenos videt.
- Naup. Hicne ille?
- Sin. Vlysses semper in regem pius,
 Sapientia annos anteit: celsa indoles,
 Magnanima, celeris proxima arrogantiae.

Scena quarta

Iidem, Telemachus

- Teleg. Amice, quis te casus inopinus refert? 575
 Quid frons severum moesta languorem notat?
- Telem. Care Polypemon! nuncie o luctus, Sinon!
 Heu, quos dolores audio! quosque affero!
- Sin. Fuit, heu, Vlysses! nosse sed refert tua.
- Telem. O patria! o absens nate! regina o dolens! 580
 Quid, cum audietis, funus effari alterum?
- Sin. Quid acerba cumulas? morsne funestat nova?
- Telem. Et Anticlea Ditis accessit domos.
- Sin. Genitrix Vlyssis? auctor an certus rei es?
- Telem. Prudentia haud dignatur efficta eloqui. 585
 Falsa esse o utinam funera haec ambo queant!
 Vt codicillis e tuis didicit, Sinon,
 Auctore diro Nauplio factum nefas,
 'O nate!' clamat, 'nate mi! sic, heu, peris?
 Mortalium gravissima o passe omnium?' 590
 Nec plura: victam stravit immanis dolor.
 Revocata tandem, muta, pallens, frigida
 Morique certa, textit has furias tamen;
 Itaque fefellit paululum, donec tacens,

- Occasione adiuta, dum famulae gemunt, 595
 Praeceptis in undas se Cephalenas dedit.
 Teleg. O amice! quis repente geminatur dolor!
 Sin. Solos sinamus libero fletu frui;
 Conferre nos consilia per littus iuvat.

Scena quinta

Telemachus, Telegonus

- Teleg. O quantum ab illo vultus hic differt tuus, 600
 Nestorea primum quem mihi ostendit Pylus,
 Cum transeuntes forte nos iunxit via!
- Telem. O quantum ab illa sorte praesentis rigor,
 Spe quantum ab illa distat, heu, ista orbitas!
 Amice, quem tunc quaesii, nunc plangitur! 605
 Rex ille magnus, quem Pyli sapiens senex
 Totius ingens Graeciae lumen canit.
- Teleg. Amice, crede, quam tuum pectus gravat
 Letum hoc Vlyssis, tam mihi angustat sinum.
 Heu, vana spes! solamen hic gravibus malis 610
 Longique itineris terminum rebar fore.
 Nunc omne vitae gaudium hic aufert locus,
 Quem quaesii, sperare me nusquam sinens.
- Telem. An tu quoque indagando lassaris vagus?
- Teleg. Me quaerere patrem matris imperium iubet. 615
- Telem. Patriam Alybantem fassus es nobis Pyli.
 Cui tanta decora teque cui debes patri?
- Teleg. Alybante natus, venio Tyrrheno ex agro,
 Patris requirens abditi vestigia. 620
 Erat ille imago regiae sapientiae,
 Qua nemo divis propior immortalibus.
 Consilia semper hostium vicit prior
 Oreque diserto Nestoris vicit sonos,
 Qui verba librans pondere impleret gravi,
 Flos ac medulla dulcis eloquentiae. 625
- Telem. O amice! generis quas mihi promis notas?
 Communia meo cuncta genitori refers.
 Perge, obsecro: incunabula parentis doce.
- Teleg. Ipsum Tonantem tertio accedit gradu
 Cyllenioque iunctus a matre est avo. 630

- Telem. Qua voce, o hospes dulcis, attonitum feris?
 Quae signa cunque prodis, in Vlysssem cadunt.
 An ille, amice, spiritum genitor dedit,
 Fratremne iunxit te mihi clemens polus?
 Vlysse namque patre me genitum vides. 635
 Quid obstupescis? Telemachus est, qui rogat.
- Teleg. O dii potentes? tune Telemachus mihi?
 Tune celebratus ille, Laertae nepos,
 Tune ex amico frater, ignotum beas?
- Telem. Te gloriari fratre, Polypemon, iuvat. 640
 Verum remota penitus Alybantis plaga
 Verane prole Vlyssis augebit genus?
- Teleg. Nomen Alybantis absit et Polypemonis.
 Pater ipse Vlysses, haud mihi visus quidem,
 Hac iussit uti fabula, exemplo suo. 645
 Natus ego, genitor quo petiit anno Ilium,
 Clamque educatus, haud meae sortis sciens,
 Fratrem Macareum nomino, puerum puer;
 Eius latentem me soror alebat domi.
- Telem. Quis te repente regium edocuit genus? 650
- Teleg. Regina dum me quaerere parentem iubet,
 Nominat Vlysssem; meque Telegonum suum,
 Commune utrique pignus, appellat gemens.
 Testis Macareus, qui meo iussu huc venit;
 Regina testis, cuius aspectum expeto; 655
 Hasta illa testis, quam tibi abeunti Pylo,
 Donatus ense hoc, mutuuum donum obtuli.
- Telem. Fatalis hasta!
- Teleg. quam mihi genitor notam
 Reliquit abiens, regii indicium patris.
 Nam genitor armis maximeque hasta inclytus, 660
 Hastam osse firmo trygonis claram dedit,
 Quondam futurum pignus ac testem domus.
- Telem. Nunc frater es, nunc certa dictorum fides!
 Haec hasta prodit, credita, heu, patri nimis!
 Deceptus illa, me sacrum, dirum, impium, 665
 Me fratricidam clamat arcetque exulem.
- Teleg. Heu, quanta fratri damna conflavi insciens!
- Telem. Sed cur, amatus atque amans primo die,
 Fratrem tamen latere malebas Pyli?
- Teleg. Tu me latebas ipse; nam stirpem tegens, 670
 Virtute sola amabilis visus mihi es.
 At me vetuerat cauta Penelope loqui,
 Donec Ithacenses denuo adissem lares.
- Telem. O frater oculis carior! lux o Sames!
 Ah, cur Vlysses gaudiis tantis abest? 675

Teleg. O me sinistra perperam egressum hinc ave!
 Patre ut potirer, patriam muto mari;
 In exteris quem sedibus quaero miser,
 Ibi, unde fugi, cernitur et illic perit!

Scena sexta

Telemachus, Telegonus, Macareus

Mac.	Conspectus improvisus aufert me mihi; Telemache, salve! tuque, Polypemon meus!	680
Telem.	Quid decipis! salvere Telegonum iube. Germanitatis conscium effecit volens.	
Teleg.	Germanitatem an dicere, o frater, licet? Incerta origo pectus hoc dudum exedit.	685
Mac.	Haud dubium Vlyssis germen, hoc dubio angeris?	
Teleg.	De patre certus, matre de vera haereo.	
Mac.	Non verba tibi percepta reginae satis?	
Teleg.	Audite, amice et frater, agitatam salo Et fluctuanti, si licet, tabulam date. Circaea cum me ventus ad regna appulit, Quem quaererem professus, ad dominam trahor. Studium hoc Vlyssis protinus monuit catam, Vt filium deprenderet. taceo moras: Post lacrymas, post oscula et blandos sonos, 'Quid tantus', inquit, 'spiritus humiles alis? Iuvenis, parentem tune Penelopen colis? Mortalis haud est, quae tibi membra haec dedit. Patre tibi maior mater est, expers rogi. Nondumne sentis? te sibi Circe arrogat. Hoc nuptiarum germen ad Vlysses redit. Ego mater, immortale tibi ego sum decus.'	690 695 700
Telem.	Has nuptias, mi frater, innuptas puta. An casta tanto digna Penelope probro est?	
Mac.	Tune educatus insulae in nostrae sinu In iura nunc Circaea traduci queas?	705
Teleg.	Ferebat illa, me suae natum domi, Amoris ergo, mutua ex pacti fide, Huc esse missum protinus, pignus thori.	
Mac.	Caligo rerum mira iudicium impedit. Multa teneo equidem consilia Vlyssis comes; Celare solitus plura, nil certum sinit.	710

Actus tertius Scena prima

Nauplius, Sinon

- Sin. Pollicita praesto laetus et felix doli. 740
Non suspicabar vanus arcana hostium,
Hostem indicare suetus in Troiae solo.
Impertiendus nuncio non es levi.
Ille Polypemon, magne rex, quem tu vehis,
Alybantis ille alumnus, est fumus merus. 745
Tam lusit ille Nauplium, simulans genus,
Quam mors Vlyssis ludit Ithacorum tribus.
- Naup. Quam tectus igitur iste personam occultit?
Sin. Sperare Vlyssis filium iussit Sinon;
Adduxit etiam, literis iuvenem ciens. 750
Fortuna liberalis hoc geminat bonum
Tibique Vlyssis obiicit natum novum.
- Naup. Quid? Vlyssis hic est surculus? perge, assere!
Sin. Cum natum Vlysses vertere iuberet solum,
Raptum sibi nece questus est natum alterum, 755
Cui traditam hastam Telemachus ad nos tulit.
At ille gestans hanc sibi dono datam
Tuetur hastam; seque munus par pari
Remunerasse, nobili gladio patris.
Ensem hunc Macareus tendit ad villam gerens; 760
Accedo: Vlyssis nosco delphinem notam.
Hic ille gladius: ergo hic ille filius.
- Naup. Ratiocinator callidus verum eruis.
Argenteum delphina vidi ipse ad latus.
Sin. Insigne Vlyssis.
Naup. Telemachus ensem hunc dedit; 765
Cui dederat, illum filium Aeolides vocat.
Ergo ille, cuius dextera hoc ferrum attulit,
Soboles Vlyssis altera in patriam redit.
Hocne erat, amore cur vetere in Ithacum ducem
Flagrare sese ferret et salvum hoc loco 770
Cuperet Vlysses cernere, periculo procul?
- Sin. Vix obvii se viderant, qui mox amor?
Quae gaudia salutantium toto sinu?
Fraternitati haec, non amicitiae dabant.

Scena secunda

Iidem, Nauplii uterque filius

- Belid. Quousque, genitor, degere in navi iubes? 775
 Eury. Quando oppidis inferre permittis pedem?
 Naup. Cave, mea soboles: oppida haec hostem tegunt.
 Quid vero? an hoste si potiremur simul,
 Simul hosticis et liberis, iusta ultio
 An cum parente prolis involvet caput? 780
 Belid. Hostile quidquid spirat, exspiret iacens.
 Sin. Sententiam aequam! munere hoc uti deum
 Et cum parente liberos tolli expedit.
 Eury. An cum parente filius damnum intulit?
 Naup. Ignare, soboles intulit damni nihil. 785
 Belid. Sed sunt nocentes filii, si sit pater.
 Sin. Vindicta pulchra est, cum ferit totum genus.
 Eury. At innocenti parcere, est pulchrum magis.
 Si nos teneret hostis ac odio patris,
 Licet innocentes, dederet rabidus neci, 790
 An hoc probares, frater? insons ne luat!
 Naup. Mi nate, laudo: maior aetate hac sapis.
 Si consulo iram, dulcis est omnis cruor;
 Sed gloriam si consulo, hic aestus perit.
 A filiis non repeto Dulichii scelus. 795
 Contentus ille filii nostri nece,
 Nil gravius ultra Nauplio incolumi parat.
 Contentus et ego patris unius nece,
 Natis Vlysssei nil gravius aliud paro.
 Sin. Rex, in propinquo est unus ex illo pari. 800

Scena tertia

Iidem, Telemachus

- Telem. Lenta Polypemon consilia vixdum expedit.
 Haeret Macareus; quem mea incassum ex rate
 Diu arbitratus, quaero toto littore.
 Sin. Iniicere quasdam villula videtur moras.

Naup. Est, pro Macareo qui veniat, alius, prior. 805
Pugnare rursus callido Eumelo haud lubet.

Scena quarta

Vlysses, Telemachus

Telem. Cui hic relinquer? quis oculis sese obiicit?
O generis auctor Iupiter! an umbra, an vir est?
Vivisne, Vlysse genitor? an verus venis?

Vlyss. Verus rebelli filio genitor venit. 810
Deserere iuga te quis Cephallenum sinit?
Sic tu paterna imperia post crimen colis?
Reversio violenta quid vult haec sibi?
Quod fratricida coepit, an regno imminens
Nunc parricida absolvet? an vixi satis? 815
Cur mutus es, Telemache? vae, misero mihi!
Ad littus alnum conspicio forte alteram:
Fert animus explorare suspectum hospitem;
Occurrit, ecce, non peregrinum caput,
Sed exul ille filius, subito redux, 820
Me nil iubente, nescio, prohibente me!

Telem. Vel duriora si pater nato ingerat,
Omnem dolorem gaudium absorbet recens.
Te, te reperto, quidlibet dicar libens.
Ah, quae trementi fama mihi de te ingruit! 825
Vulnere - dii, absit omen! - extinctum gravi,
Tristis ferebat rumor, at fallax, io!

Vlyss. Rumore vano tune metiris fidem?

Telem. Cum patris agitur vita, nil vanum mihi est.
Mora nulla: redeo, patrium ut funus colam 830
Idemque fortis vindicem, si fors sinat.
Amice genitor, dexteram an dulci osculo
Veniamque inexorabilis proli negas?

Vlyss. Vndique patente in littore caveto arbitros.
Eumelus hic sum et ipse succedo mihi. 835

Telem. Iam sat remotos, quos times, ducit Sinon.
Nobilis Vlysse, morte dum ficta tuos
Tu sponte terres, lacrymas vera imperat.

Vlyss. Cuius?

Telem. paternum gaudeo extinctum rogum,
Materna sed te funera ad luctum vocant. 840

- Heu, Anticlea spiritum amisit parens!
 Tuae hanc peremit nuncius vanus necis;
 Perit in undis, se sequi natum rata.
- Vlyss. Neptunium proh semper elementum nocens
 Mihi meisque! peior at fraus est aquis! 845
 Haec, haec Vlysses conficit semper malis.
 Sentisne iam, sentisne, quid demens struas?
 Caram Anticleam filius latro enecas,
 Tuum latronem filium revocas domum.
- Telem. Ah, sancte genitor! flebiles voces preme! 850
 Egone nefastus, egone formidabilis,
 Abominandus in te ego tollam manus?
 Parens verende, mille me mortes prius
 Tradent nigranti Tartaro, quam te enecem.
 Quo scelere meruit tam tui soboles amans, 855
 Vt tale de se suspicareris malum?
- Vlyss. O nate, mecum flende, sed melior patre!
 Es innocens, Telemache: quid iniquus negem?
 Magnam, fatebor namque, et insignem indolem
 Tibi dederunt Numina; ingentem fidem 860
 Meique amorem semper hic aluit sinus,
 Tibique amorem reddidi semper parem.
- Telem. Vnde igitur atrox lancinat pectus timor?
 Fraternalis aut cur maculat insontem cruor?
- Vlyss. Diis patrique haec tribue: tu culpa vacas. 865
 Neritia sceptrum cum capessivi redux,
 Se consulenti dii mihi iussa horrida
 Sic reddidere: 'filii caveas manum;
 Carissimi nam dextera stratus cades.'
 Causas timoris, nate, fatalis vides? 870
 Haec ut ab utroque fata removerem impia,
 Tibi perempti fratris affingo scelus.
 Quod metus amorque me iubent, iram voco;
 Fratris latronem dico te, ne sis patris.
 Hastam cruore tingo, ceu signum necis. 875
- Telem. Tulisse patris hanc iram et exilium iuvat,
 Si iudice ipso patre discessi immerens.
- Vlyss. Amare suetus utilem fallaciam,
 Memet fefelli, ceteros astu petens.
 I nunc, Vlysses! fata certando impedi, 880
 Procul remotae filium manda insulae,
 Secede tutus, mortuos inter late.
 O fata nostris nescia infringi artibus!
 Haec ipsa mortis latebra me tradit neci.
 Disseminata haec fabula reducit manum, 885

- Quam sic cavebam. luctor incassum, o dii!
Promissus ille vocibus vestris, adest.
- Telem. Si certa, genitor, nostra tibi mens est parum,
Si me vereri pergis, age, ferrum expedi:
In me deorum praeveni horrificas minas. 890
Peribo amoris victima et morte auferam
Mihi futuram infamiam, exemplum et scelus
Orbi execrandum postero, patri metum.
- Vlyss. Exulcerant praecordia hae voces. ... tace!
Aut mite si quod est tibi remedium super, 895
Deprome, miseri vulnus ut patris leves.
- Telem. Superi! hucne posse deiici tantum virum,
Vt filium aut formidet aut sperans roget?
Parens verende, si mihi tribuis nihil,
Si vita amorque fragile sunt fulcrum spei, 900
Diffide de me; natus est alter tibi.
Dabit ille praesens, quod mihi vires negant.
Iubesne adesse? littus hoc ipsum occupat.
- Vlyss. Quis?
- Telem. cuius ego dicebar occisi reus.
- Vlyss. Quis prole genitor vivit infelicior? 905
Vnum repello filium; invadunt duo.
O futilem artem! bella dum Troiam evocant,
Cunas recentes abdo, Telegono cavens;
Effingo nomen, nuncupo Polypemonem,
Alybanta patriam dico, patrem Eperitum. 910
Ne, ceu tibi, pericla Palamedes novus
Instruat et illi, filium in latebris ali
Hastamque iubeo capere, quae stirpem approbet.
- Telem. Haec omnia patris providi ingenium docent
Notumque firmant nomen indicio novo. 915
- Vlyss. Haec omnia patrem providum ludunt modo,
Vanumque nomen ridet iratus polus.
Quid iam? recipio filium, an fallo latens?
Decipere sive pergo seu fateor patrem,
Non muto fata; quid meus differt dolus, 920
Seu nescius seu gnarus hoc fodiat latus?
Ah, nati! uter, uter vestrum in hoc corpus ruet?
Edicite! utri debeor opima hostia?
- Telem. O magne Vlysses! lacrymae vocem auferunt.
Valeant agantque cuncta rectores dii; 925
At hoc deorum nulla vis, nullus dies
Efficiet unquam, ut ille me sanguis lavet,
Vnde meus iste profluens venas rigat.
- Vlyss. Transadigere furens non mihi Ciconum cohors
Hoc pectus olim potuit? an nullus Phrygum 930

Aptam vibrabat cuspidem in Vlyssis necem?
Soboli reservor! sic pepercisti, o Tonans?

Telem. Quaecunque moveo, tantus haud cedit dolor.
Permitte, genitor, frater ut disertior,
Adductus a me, flebiles questus domet.

935

Vlyss. Siquid potestas patria in sobolem valet,
Gravissimis obnuncio iussis vetans,
Ne vivere patrem Telegonus ex te sciat.
Prospicere vobis et mihi, meus est labor.

Telem. Implebo iussa candidus.

Vlyss. Vlysses quoque
Candidus o utinam fraude vixisset procul!
Non tanta ferret, tanta prospiceret mala.

940

- Teleg. Materna me iam gaudia afficiunt minus, 980
 Dum restituto tota mens est in patre.
- Mac. De patre demum nescio quid protulit,
 Oracula esse prodita, nefanda et piae
 Tremenda stirpi.
- Teleg. fusane in nostram domum?
- Mac. In natum Vlyssis alterum, hoc fulmen cadit. 985
- Teleg. Parcite, faventes caelites! Macareu, tremo!
 Fratremne mene tela designant poli?
- Mac. Telemachus ipse conscius fata explicet.
- Telem. Quid me referre crimen ambiguum iubes,
 Fratris meumve?
- Teleg. frater, ah! edissere! 990
- Telem. Telegone, nostrum alteruter in patrem impius
 Inimica stringet arma vitaque exuet.
- Teleg. Heu me! quis horror concutit praecordia?
 Quae vox deorum? quem petit tantum nefas?
 Tuumne pectus sceleris est tanti capax, 995
 Telemache? an istam dexteram huic credis parem?
- Telem. Abominemur facinus indignum licet,
 Decreta divum non queunt flecti irrita.
- Teleg. Habeo beatus, habeo, quo vitem scelus!
 Excedo promptus patria, exilium sequor; 1000
 In ultimum orbis sponte me condo angulum,
 Servire diris dextra ne fatis queat.
 O expetita tot mihi votis domus!
 O dulcis Ithaca, desero carum solum.
 Valet regna! cara Penelope vale! 1005
 Tuque ipse Vlysses absque Telegono vale!
 Praesente nato ne tua laboret salus,
 Nolo intueri, nolo iam patrem alloqui.
 Pandantur hodie vela, celerabo fugam,
 Cariturus uno gaudio, aeternum miser. 1010
- Telem. Virtute tutus sat tua, crimen fugis?
- Teleg. Non ulla virtus debiles munit satis,
 Si nos tremendo crimini obiiciunt dei.
 Cum crederetur traditus Vlysses Stygi,
 Atrox remedia nulla capiebat malum. 1015
 Dum vivit ille, certus auxilio est locus.
 Telemache, de te statue; me nihil hic tenet.
 Te perdo, perdo patriae summas opes
 Omniaque vitae commoda atque ipsum patrem.
 Sed me paternus reiicit in fluctus amor. 1020
- Telem. Admiror animum, frater; at praeceps, vide,
 Nequa feraris. non tibi dico vale.

Scena secunda

Nauplius, Telegonus, Sinon, Belides cum fratre, Macareus

- Naup. Siste, Polypemon! quae tibi Macareus redux
E villula responsa sollicitus tulit?
Non ego aliena penetro secreta impudens, 1025
Mea curo tantum: nilne Penelope mihi?
- Teleg. Tibi per Macareum, quod sciam, reddit nihil.
Ego ipse vero te nova prece ambio.
Si lintea paras, patere me comitem viae;
Sin immorari pergis Ithacorum solo, 1030
Me scito gratum regio officio fore.
Quocunque me fortuna circumagens feret,
Commendo tantum Vlyssis herois caput.
- Naup. Quae mira misces, hospes? agitasne hinc fugam,
Cum pridem anhelus alteram hanc patriam expetas? 1035
Quam vero Vlyssi mortuo exoras opem?
- Teleg. Ludibrium id rumoris est: lucem videt.
- Naup. Quis hic Vlysem ab inferis rursus excitat?
- Sin. Indicia vivum quae tibi eripiunt rogo?
- Teleg. Indicia fida, certa, sed latitantia. 1040
Vmbras Vlysses fugit, at noxam gravem
Hostis minatur tacitus et miserum premit.
- Naup. Quis hostis ille? fraudibus an armis potens?
- Teleg. Huc ille ab oris exteris egit ratem.
- Naup. Hostisne notus Nauplio atque ipsi tibi est? 1045
- Teleg. Duo sunt, Vlyssis a quibus pendet salus
Cladesve summa. tu bonus Vlysem tege,
Oppone fidus, siquid auxilii potes,
Ne rex verendus impia dextra cadat.
- Naup. Quid, filii, reponere oranti decet? 1050
- Belid. Mortuus Vlysses si iacet, merito iacet;
Si vivit ille, frater ut cecidit, cadat.
- Eury. Me deprecantis miseret. an iuveni probo,
Forti, eleganti, regio, hanc veniam neges?
- Sin. Semper benigniora placuere optimis. 1055
Vir est Vlysses aut fuit, clarus manu,
Et mente celsa clarior ...
- Belid. scelerum artifex,
Hortator ardens criminum.
- Sin. si quid dolis,
Dedit labori plurimum, patriae memor.

Rex, qui tot hostes, tot maria demum exiit, 1060
 Eum perire ne velis asper domi.
 Naup. Vt eloquenti me premis lingua potens!
 Sin. Pluraque subiiciam.
 Naup. cetera in puppi audiam.

Scena tertia

Iidem, Vlysses

Vlyss. Responsa, rex, haud mollia referri iubet
 Regina concitator. nullum hospitem, 1065
 Immersa lacrymis, aut sibi sisti iubet
 Aut trahere nostro patitur in portu moras.
 Naup. Hodie migramus, imperant reges domi.
 Polypemonis sententiam ex ipso elice,
 Euboea mecum an littora, Alybantem an suam, 1070
 An celsa adire tecta Penelopes velit,
 Vt flectat illam, vota quae regum abnuit.
 Teleg. Abigit volentem: iussa me nulla teneant.
 Felix Vlysses insulam teneat diu;
 Haec mihi gementi summa votorum est brevis. 1075
 Vlyss. Nunquam hac Vlysses insula excedet dehinc,
 Quieta in urna perpeti somno fruens.
 Naup. Tu reliqua nobis effice in navi, Sinon.
 Vlyss. Post obsequetur Nauplio; parum morae est,
 Dum cum Macareo praebet hic aures mihi. 1080

Scena quarta

Vlysses, Sinon, Macareus

Vlyss. Quid garriebat civis hic Alybantius,
 Polypemonis qui nomen haud verum gerit?
 Viventem Vlysses praedicat: quonam indice?
 Praeter Macareum, te Sinon praeter, dolos
 Quis pandere meos potuit invisio hospiti? 1085
 Vter fefellit proditor dominum loquax?

- Sin. Sic dii sereno lumine Sinonem beent,
Vt vita per me nemini patuit tua.
- Mac. Regina missis literis auram spei
Afflavit animo iuvenis.
- Vlyss. incautam manum! 1090
Vos protinus, quam texuit telam male,
Dissuite mecum. literae ambiguos sonos,
Macareu, retractans in meam torque necem.
Cum praeparatum senties pectus satis,
Post hoc adesse mox iube iuvenem loco. 1095
Ego Sinonque deinde supremum arietem
In advenam admovebimus, nequam auferat
Opinionem nomini adversam meo.
- Sin. Facundia Ithaci, quo cupit, cunctos rapit.
- Vlyss. O quam severi incumbitis nobis dii! 1100
Oracula urgent vestra: dum natum horreo,
Fortasse nati incurro fatalem in manum!

Actus quintus Scena prima

Nauplius, Sinon

- Naup. Vbi illa nunc promissa, quae largus crepas?
Vbi alius ille, qui meam sedet sitim?
Per otium spectare quid licuit mihi? 1105
Oraculi an Telemachus implevit fidem?
Sensitne Vlysses dexteram carissimi?
Eiicior hospes turpiter; versus retro,
Altum secabo rebus infectis mare.
- Sin. Nondum relucens Hesperus finit diem, 1110
Repetita nondum dividis rostro aequora.
Oraculorum sentiet Vlysses fidem,
Cessante te; namque in suos casses ruet.
Interpretabar fata, Telemachum ratus.
Proles latebat altera; sed illam quoque 1115
Protraxit ipse Nauplius, natum vehens,
Oracla divum terminaturum hac die.
- Naup. Spes vana, cuius nuspiam columen patet.
- Sin. Sat est, latere. fallat ut Polypemonem, 1120
Conduxit ipse me socium Vlysses sibi.
Videre solitus omnia, hoc nondum videt,
Quod comparavit in suam cladem Sinon.
Securus edic navitis, transtra ut parent;
Iube refigi mobile tabernaculum.
Cetera videbis gesta me solo duce. 1125
- Naup. Tentorium, quod fallere inimicos queat,
Spolium relinquo facile; tu dicta effice.

Scena secunda

Iidem, Telegonus

- Naup. Responsa repetens nostra, Polypemon, venis?
Auctore do Sinone; qui lenis petit,
Tuis, o hospes, ut precibus indulgeam. 1130
Tuus in Vlysssem flagrat effulgens amor.

- Et quidquid optat, sperat aut credit probans,
Per me ille vivat, si potest: regnum senex
Obtineat usque, Parca dum sera avocet.
- Teleg. Ah, avocavit! sentio errorem nimis. 1135
Inutilis, rex magne, pollicitatio
Herois animam nil in Elysio iuvat.
Indicia rebar certa, Penelopes manum;
Blandita spes est, voce me fallens levi.
- Naup. Etiamne certum est, linquere Ithacenses agros? 1140
Teleg. Imperia cogunt regia, et luctus iubet.
Naup. Patet carina nostra. nunc nautae impero;
Velis paratis, hospitem ad cursum voco.
Teleg. Amore magnus regio miserum foves.

Scena tertia

Vlysses, Telegonus, Sinon, Macareus

- Teleg. Eumele, iussum abire quid rursus vocas? 1145
Vlyss. Eademne tibi nunc summa votorum sedet?
Nondum precari desinis voto irrito,
Felix Vlysses insulam ut teneat diu?
- Teleg. Dedocuit idem, qui mihi tabellas tulit.
Mac. Regina cernet laeta dilectum hospitem; 1150
Sed moesta moesto ostendet, ut poterit, virum,
Flammae reliquias scilicet in urna brevi.
- Teleg. Spectaculum ferale luminibus piis!
Pollicita tamen hoc, qua mea culpa fidem
Regina violat? insula cur me exigit, 1155
Non ante viso cinere, quem lacrymis rigem?
- Vlyss. Meo ore Vlyssis vidua tibi causas refert.
Primum remittit nobile hoc gladii decus.
Restitue, Macareu, regii generis notam:
Virtutis iste sit monitor et gloriae. 1160
Tum tibi reponi dona Penelope imperat.
Data afferatur hasta Telemacho Pyli
Cinerisque pars, Vlyssis ex igne ultimo.
Macareu, reposta defer ex villae atrio.
- Mac. Tollo pretiosa munera et memini locum. 1165
Vlyss. Sinon, propinquus patere tantillum morae,
Polypemonem tum testis, ut dixi, erudi.
Sin. Pars nulla veritatis effugiet latens.

Scena quarta

Vlysses, Telegonus

- Vlyss. Sopi querelas: plura promissis feres.
Videre Vlysssem, qualis est, permitteris; 1170
Quin possidebis et tibi partem auferes.
- Teleg. Triste monumentum! sed sacrum, sed amabile!
Ferocia cui tanta, cui animus fuit,
Tam nescius mitescere, ut tali reum
Pollueret orbem funere, in Vlysssem furens? 1175
- Vlyss. Incerta manus est, certa sed caedes nimis;
Quam vidit unus tum superveniens Sinon,
Cum iam latronem celeris auferret fuga.
- Teleg. Hoc prode nomen, o Sinon! utinam scias!
Si nosse detur, testor ego proavum Iovem, 1180
Non haec quiescet dextra, dum plectat nefas.
At nunc inultum destituo Vlysssem miser;
Ac dura dum regina conspectum negat,
Et alterum, quo torqueor, votum perit.
- Vlyss. Quae vota memoras?
- Teleg. pendeo incertus mei. 1185
- Vlyss. Sortis domusne te tuae incertum doles?
- Teleg. Aculeum hunc eximere Penelope potest;
Revellet alius nemo.
- Vlyss. quid si ego te iuvo?
Arcana Vlyssis multa sunt mihi credita.
- Teleg. Hodierna primum me tibi ostendit dies; 1190
Abdita mihi ipsi, pandere ignoto queas?
- Vlyss. Opinione notior, o hospes, mihi es.
Promitto plura: notior mihi quam tibi es.
Polypemonem te dicis, Alybantis genus;
Eperito te rege venerantur satum. 1195
Polypemonem te fingis, Alybanti nihil
Debetur a te, nomen est Eperitus.
Movisse videor.
- Teleg. me mihi quando eripis.
- Vlyss. Commentum Vlyssis pervetus novi satis.
Hanc fabulam in te transtulit Vlysses pater. 1200
Quid extimescis? quid refugis? an te pudet
Genitoris huius? crede mihi, te filio
Indignus ille non fuit, quamquam optimo.
- Teleg. Vtinam quidem unquam me dii tantum evehant,
Vt dignum Vlyssis filium quisquam putet! 1205

- Vlyss. Propago Vlyssis certa, quid simulans negas?
 Verone vis te nomine appellem? scio.
 Telegone, salve. video, non ultra abnuis.
 Pergamus, hospes indigena nostrae insulae;
 Pergamus, inquam: visne, tibi narrem palam, 1210
 Quis ille, quo configeris, sit aculeus.
 Velle hoc videris. candidus faciam satis.
 De matre dubitas; nam patris gnarus probe es.
 Tu mente Circen atque Penelopen simul
 Complexus haeres matreque bimater cares. 1215
- Teleg. Quis ista de me? quaeve me demum edidit?
 Vlyss. Telegone, nostris ipsa regina auribus,
 Notis fidelibusque, te modo prodidit.
 Eadem eierare perfidam Circen iubet,
 Suum esse partum te, deos testes vocat. 1220
 Iam te Macarei fida nutribat domus,
 Cum nondum Vlysses cerneret Xanthi alveum,
 Circaea nondum cogitaret littora.
- Teleg. Circen quid igitur, fingeret ut ista, impulit?
 Vlyss. Dicam, ex Vlysse saepe quae certa audii. 1225
 Triremis ut Dulichia Circae solo
 Allapsa sero est, fervidam cepit deam
 Inscius Vlysses. sensit arcanas faces
 Turpique Circe cupida pugnavit dolo.
 Fictum subornat nuncium, uxorem domi 1230
 Morbo solutam, vacuus ut pateat thorus.
 Hunc ipsa poscit; concitans arte omnia,
 Novas Vlysses ad nuptias pellax vocat.
- Teleg. Quam vereor illos melleae Circes scyphos!
 Vlyss. Vitavit unus iste nec amorem bibit. 1235
 Semper voluptas sprete Neritio duci,
 Nec tunc amoris spiculo laesit sinum.
 Fletum gementis praeteriit ore aereo,
 Nec ipsa fortem movit immortalitas:
 Hoc munere prior nostra Penelope fuit. 1240
 Elata quamvis, sic tamen tenuit virum,
 Vt repudiaret et dei iura et deam.
- Teleg. Qua fronte Circe sprete iacturam tulit?
 Vlyss. Vt ferret aequiore, simulator vetus, 1245
 Blanditur Ithacus et fovet plenam spei,
 Donec secunda provocent navim flabra,
 Sponsamque clandestina devitet fuga.
- Teleg. Decepit ergo filium, illusa a patre.
 Vlyss. Versare totam fabula hac una domum 1250
 Aggressa, dum te filium mendax rapit,
 Parenti utrique regio quantum probri,

- Discordiarum fomitem quantum obiicit?
 Haereditatis parte Telegonum exuit,
 Vt nudus armis noxiis quaerat bona.
 En, illa Siren se tibi matrem canit, 1255
 Vt merset odiis pectora et populos malis.
 Sed tu, parentis more, Sirenem effuge.
 Sero illa adornat non cohaerentem stropham;
 Troiana te post bella, post annos decem,
 Ad se receptum spoliat aetate impudens. 1260
- Teleg. Aetate fractum concidit mendacium:
 Troiana mihi si tempora haec aufert parens,
 Qualis remaneo? vah! doli crassi piget.
- Vlyss. Vera ergo mater, sola Penelope thori 1265
 Consors Vlyssi, invita tibi dicit vale
 Et fratre teque, ne sibi visis quidem,
 Privare sese cogitur tristis parens.
 Hortatur illa, patris ut Vlyssis memor,
 Sortis procellas semper experti asperae,
 Quidquid iubebit casus, erectus feras. 1270
- Teleg. O dura virtus! pondera, heu, quanta imperas?
- Vlyss. Quis plura Vlysse solus exhausit mala?
 Virtute vicit atque consilio omnia.
 Minus arma quam consilia vel in armis queunt. 1275
 Sectare patris cetera; unum illud fuge,
 Ne quidpiam unquam lubricis moveas dolis.
 Hoc fama Vlyssi pertinax unum obiicit,
 Quod miscuit bilinguis aliena et sua.
- Teleg. Summe o Vlysse, quo, viris magnis ferax,
 Diviniorum neminem haec aetas tulit! 1280
 Tene violatum magnanima proles sciat,
 Te tamen inulto spiritum ducat stupens?
- Vlyss. Cupidinem tam nobilem sobolis piae
 Forsan iuvabit testis exitii Sinon.
- Teleg. Adeo propinquum: plura de patre is mihi. 1285

Scena quinta

Vlysses, Telemachus

- Telem. Prohiberi arena hac hospites omnes ferunt;
 An hospitem me censet Eumelus fugans,
 An filium me iudicat Vlysses amans?

- Vlyss. Quia filium te iudicat Vlysses amans,
Arcere parricidio diro cupit 1290
Teque ingemiscens hospitem Eumelus fugat.
- Telem. Vale ergo, genitor, carior patriis plagis!
Diuque vive, filii absentis memor!
- Vlyss. O miser uterque nate! miserior pater!
Iactatus alto gurgite et terra et freto 1295
Passusque, in hominem quotquot aerumnae cadunt,
Graviora nunc exantlo totusque obruor.
- Telem. Eunt volentes filii, aerumna ut vaces.
- Vlyss. Sic in tenebris gloriam tumulto meam
Et, ante mortem mortuus, cesso videns 1300
Pars orbis esse, quo careo, qui me caret.
Heu, ille Vlysses, regna qui fama replet,
Metuens suorum, trepidus, in villae abditus
Arctos parietes, ultimos dies agit.
- Telem. O magne genitor, ambo dum nati absumus, 1305
Spirare fas est libere et regno palam.
Sit vita nobis misera, ne paveas necem.
- Vlyss. Absit ab Vlysse mortis ignavus timor.
Metuere letum me negant bella et salum.
Qui provocavit millies, mortem an timet? 1310
Nefas et unam filii timeo manum.
Extingui ab alio, munus est misero patri.
Si Nauplius, si quilibet telum exerat,
Fortiter Vlysses fronteque serena cadet.
Sed filii mucrone ...
- Telem. si pelagus fugis, 1315
Vitata crede, quae tibi fata imminent.
Oraculis conferre fas oracula.
Ne spreveris responsa Telegono data,
Paulo ante frater quae mihi laeto attulit:
Tibi extituram non nisi ex pelago necem. 1320
- Vlyss. Fatale semper pelagus! an Vlyssis caput
Immite pergis insequi in terris quoque?
Neptune, solus Numinum ex omni choro
Infeste Vlyssi! quas tibi poenas dedi, 1325
Sufficere tandem patere, Polyphemi immemor.
Noctes tot hyemis, tot dies culpam eluant,
Ne posterii ferociam damnent dei.
Ipsa Polyphemi vota satiavi omnia:
Puppe in aliena, solus et sero et male
Patriam revisi et casuum inveni chaos. 1330
Desiste, Numen! sorte me laesus Cyclops
Meliore vincit; invideo Telamonio.
- Telem. Ni maria tentes, ille non laedet Tridens.

- Vlyss. Vt mare, ita natos fugere me cogit polus.
 Vale exul, o Telemache! virtute ardua 1335
 Vel ultimis a posteris laudem pete.
 Sublime, forte, liberum ingenium tibi est;
 Sed parce verbis, fastui parce et vale.
 Ambo valet filii, avulsi domo:
 Tu, quem paternis brachiis stringo gemens; 1340
 Tuque - heu, o absens! -, filium mihi quem palam
 Vixdum tribuere nomine exerto audeo.
- Telem. Propinquat ipse.
 Vlyss. Telemache, nautas adi
 Levesque tonsas regio iussu expedi.

Scena sexta

Vlysses, Telegonus, Sinon

- Teleg. Suprema spero munera Eumeli a manu. 1345
 Vlyss. Stimulo Macareum: pollicita iamiam feres.

Scena septima

Telegonus, Sinon

- Teleg. Tu iam illud, oro, exequere, tam coeptum bene;
 Tibi namque cognita omnia, oculato arbitro.
 Quis interemptor perfidus? nomen tenes?
- Sin. Care Polypemon, teneo; nam quid iam abnuam, 1350
 Eumelus ipse quando me testem facit,
 Confessus, occurrisse me sceleri novo?
 His visus oculis est fuga in mea latro.
 Telum relictum manibus his tenui tremens,
 Stillante Vlyssis sanguine e plaga madens. 1355
- Teleg. Age ergo! prode nomen auctoris feri!
 Sin. Luctum quid ipse quaeris atque auges tuum?
 Quid proderit, si dixero: 'praesens adest?'
 Si dixero: 'vidisse te vivum scelus?'

- Si dixero: 'non fallere deorum fidem,
Et clari Vlyssis fata venisse ex mari?' 1360
- Teleg. Quid aequori commune cum regis nece?
Marine periit?
- Sin. non mari, verum ex mari.
Transfixus hasta, cui venenatam dedit
Trygon, marina, cuspidem, subito iacet. 1365
Tristi deorum dicta conveniunt rei.
Virus marinum, corpus in Vlyssis furit.
- Teleg. Letalis osse trygonis mucro riget?
Dii! hasta nostra est! quis aliam vidit parem?
Tuo an cruore, rex, meum telum rubet? 1370
Hocne mihi donum redditur, patris cruor?
Quis fudit autem? per deos! latro quis est?
Vindicta stimulat, intimis venis calens.
- Sin. Pia, sed inanis ista vindictae sitis.
- Teleg. O amice! dextra sufficit; decus et mori est, 1375
Si patris umbrae gaudium mea mors emat.
- Sin. Est praepotens sicarius, cautus metu,
Timendus armis; nemo prior his in plagis.
- Teleg. Visum mihi inquis, nemo eum maior praeit.
Quem suspicari me iubes? hicne est reus? 1380
Nam tantum in unum congruunt isthaec virum.
- Sin. Hic innocenti Nauplio labem affricat,
Mendacii compertus, absentem arguens
Aliumque nullum caedis auctorem afferens. 1385
Domesticum si diceret sceleris reum,
Convincere et punire non erat obvium.
Dixit alienum; quem tamen iusti dii
Huc appulere, fraudis horrendae indicem.
- Teleg. Aperta criminatio prodit reum.
- Sin. Ambitio nullum refugit in regno scelus. 1390
Hunc, per cadaver regium, ascendit gradum
Eumelus ille, nemo quem non hic pavet.
Regina ceu captiva custode hoc gemit
Optatque frustra vindicem infelix manum.
- Teleg. Dabo, quod optas, fida Penelope, dabo! 1395
Manes Vlyssis, spondeo magnam hostiam!
- Sin. Frenare, o hospes, impetum disce et modum
Periculosus providus pone ausibus.
- Teleg. Venit, ecce; mente quem peto tota, venit!
- Sin. Audi monentem rursus et sapiens cave. 1400

Scena octava

Vlysses, Telegonus, Sinon

- Vlyss. Parata Macareus dona mihi sponte obuius
Dum tradit, opportunus imminuit viam.
Vlyssis hoc perenne memnosynon cape,
Partem verendi cineris. hanc serva memor.
- Teleg. Non huius ante quam mei vivam immemor. 1405
Cinis o amate! marmore ex Pario struam
Heroi Vlyssi templa; cui plena manu
Ture et dicato sanguine litabit nepos.
Litabo et ipse sanguine, ita testor deos.
- Vlyss. Accedit hasta, pignus ac donum alterum. 1410
Quam transtulisti in hospitem carum Pyli,
Hanc Ithaca reddit, dextra quam fortis vibret.
- Teleg. Vibrabo gestans, tela iam pridem mea;
Vibrabo: Vlyssis hasta quoque mentem admonet.
- Vlyss. Ab Vlysse primum venit, ab Vlysse ultimum 1415
Ad te reversa, te sui memorem petit.
- Teleg. Hic mucro regis stirpe me dignum probet.
- Sin. Multum an cruorem cuspidi haerentem vides?
- Teleg. Dilecte sanguis, osculum nostrum hoc habe:
Obliterabit rite te sanguis novus! 1420

Scena nona

Iidem, Nauplius cum filiis

- Naup. Care Polypemon, prompta te navis vocat.
Age, deseramus nos repellentem insulam,
Scopulis dolosam; fallit hic ipsum solum.
Vtamur isto, qui datur solus, die.
- Teleg. Obsequia navis accipio et utar die. 1425
Rex, an valere nobilem Eumelum haud iubet?
- Belid. Quid ferat honoris ille, iactatum aequore
Qui Nauplium proturbat hospitio ferox?
- Vlyss. Regina me, regina vos quidvis iubet.
- Naup. An et maritum perditum tribui mihi 1430
Regina iussit, regiam famam opprimens?

- Teleg. Calumniator, transferens atrox nefas!
Quam paene abibam, sceleris admissi inscius!
Sed tute, ne te nesciam, imprudens facis.
- Vlyss. Quod exprobras, o hospes, insonti nefas? 1435
- Teleg. Vt hospitis me nomine hoc abigat solum,
Effecit ille, qui trucidavit patrem.
Perempte Vlysse, respice Elysia e domo!
Telegonus audet sanguinem ulcisci tuum.
Non iam recondo nomine adscito genus: 1440
Telegonus Ithaco genitus has poenas petit.
Rex, nunc Vlyssis disce latronem impium!
Illustre facinus testis illustris vide.
- Sin. Eumele, subitus hospitis crescit furor;
Nec dignitati consulis, perstans loco. 1445
- Vlyss. Nil innocens veretur aut magnus timet.
- Teleg. Fatetur innocentiam hic hastae cruor.
- Sin. Eumele, cernis, cuspidem ut quatiat minax?
Cede, obsecro, ne casui detur locus.
- Vlyss. Non mucro terret iste, sed voces deum. 1450
Sub tecta me recipio; sectare, o Sinon.

Scena decima

Telegonus, Macareus, Nauplius cum filiis

- Mac. Temerarie o Telegone! nam quae te rotat
Vertigo? cui minaris?
- Teleg. hunc ictum aspice!
- Mac. Succurre, Naupli! Telegone! siste, ah; miser!

Scena undecima

Nauplius cum filiis

- Eury. Polypemonem quo cursus insanus rapit? 1455
- Naup. Nunc, filii, nunc iusta Palamedi meo
Persolvat aequa dextera Polypemonis.
- Eury. Eumelus opera num sua fratri obfuit?
- Naup. Ipse, ipse Vlysses hoc sub Eumelo latet. 1460
Io, patratum facinus! en, reducitur!

Scena duodecima

Iidem, Telemachus et Macareus *labantem Vlysses trahentes*, Telegonus

- Telem. Subiicite sedem proximam e tentorio!
 Quem specto casum, heu? sicne subtraheris mihi?
 Fratrem salutaturus accurro ultimum:
 Hoc me manebat impium spectaculum?
- Teleg. Hostem parentis impium sterno pius. 1465
 Telemache, nescis: huius Eumeli manu
 Cecidit Vlysses; vidit ac docuit Sinon.
- Telem. Error cruentus! huius est auctor Sinon?
- Teleg. Suis hic oculis hausit Eumeli scelus.
- Telem. Hastam mihi, hastam, frater! adsis tu patri. 1470

Scena tertia decima

Vlysses, Nauplius cum filiis, Telegonus, Macareus

- Teleg. Cui ille adesse me iubet patri?
- Mac. tuo.
 Moritur Vlysses!
- Naup. Telegone, grates ago.
 Meo fidelis filio, te orbem facis.
- Vlyss. Est, est Vlysses hic tuus.
- Teleg. o astra! o pater!
 Imo, o Vlysses! dicere haud ausim, pater! 1475
 Insons amansque filius, qua se putat
 Te vindicare cuspide, heu, traicit furens!
- Naup. Oraculorum laudo nunc demum exitum:
 Filius Vlysses pectit, et maris e sinu
 Educta cuspis hoc peragit ingens opus. 1480
- Teleg. O impia manus! credula o, o stulta mens!
 Miserande rex! en, genua complexus tua,
 Excuso nil, nil deprecor: queror et fleo.
 Nam quid relictum est aliud? ah veniam, pater!
 Veniam scelesto tribue! sed poenam irroga! 1485
 En, offero ensem, qui tuam praefert notam.
 Vires supremas collige et macta reum!

- Vlyss. Accipio ferrum. Macarei servet fides.
Ne falsa pietas peccet errore altero.
- Teleg. Quae vita, genitor, morte iam mihi acerbior? 1490
- Vlyss. Mi nate, surge! nulla te culpa inquinat.
Paterna venia delet hunc lapsum manus.
- Teleg. Vivam parentis carnifex, orbis probrum?
Quae nemora sat me, quive celabunt specus?
- Naup. Memento, soboles, hunc diem fratri sacrum. 1495
- Belid. Alacri triumpho gaudio! inimicus luit,
Peritque Vlysses: frater, exulta, obrute!
- Eury. Humana pectus tangit hoc miseratio;
Nec clari Vlyssis cernere exitium queo.

Scena ultima

Iidem, Telemachus

- Telem. Iustas scelestus proditor poenas dedit. 1500
Euboica transtra dum per ambages petit,
Fugam assecutus mucro sceleratum impulit.
Haec hasta, qua meruerat, interitum attulit.
- Teleg. Hanc parricidae, frater, immerge in latus!
- Vlyss. Ego ipse, nati, fata promovi dolis. 1505
Virus marinum properat ... o soboles mea,
Valete. valeat fida Penelope domi.
- Telem. O summe regum, pignus hoc fidei ultimum,
Hoc osculum atque has lacrymas nati cape!
- Teleg. Heu! osculo contingere verendam manum 1510
Non sustinet, qui sanguinem fudit latro.
- Vlyss. Telegone ...
- Teleg. sacram porrigis, genitor, manum!
Per osculum hoc te, patriam te per manum,
Ignosce, precor; ah! ...
- Mac. maximus Vlysses fuit!
- Naup. Puppim repetimus, filii! visum est satis. 1515
- Telem. I nunc, dolose, quisquis es, tacito pede:
Sapientiae si iungitur et astus vafer,
Per mille damna damnum in extremum ruit.

<Finis>

Hinweise zur Textgestaltung

Zugrunde liegt die Ausgabe von 1758; deren zahlreichen Anmerkungen mit Hinweisen auf antike Quellen sind im Folgenden gesammelt abgedruckt. Das Mannheimer Exemplar ist über das MATEO-Projekt der dortigen Universität im Internet einsehbar (www.uni-mannheim.de/mateo/camena/weit1/te03.html); die htm-Fassung wurde für diese Ausgabe benutzt.

Die orthographischen Eigenheiten des Originals wurden nach Möglichkeit beachtet. Orthographie und Interpunktion wurden jedoch überarbeitet und vereinheitlicht; hier dokumentiert nur für den Tragödientext, nicht auch für das Prosa-Argumentum und die Anmerkungen. Stets gedruckt wurde *i* für *j*, *v* für konsonantisches *u*, *u/V* für vokalisches *u/U*, *causa* für *caussa* sowie *iamiam* statt *iam iam* (233), *quotquot* statt *quot quot* (1296). Groß geschrieben wurde: 545/548 *manibus*; klein dagegen: 580 *patria*, Anm. 661 *trygon*, 735 *radius trygonis* (statt *Trigonis*, auch in der Anm.), Anm. 1364 *trygone*, *pastinaca*, 1368 *trygonis* sowie A13 *calliditas (periculosum)*. Uneinheitlich belassen wurde *Deus* usw. ('Argumentum') neben *deus* (Text).

Die Nennung der Darsteller vor den Szenen wurde geordnet, so 1,3 statt *NTS*, 1,5 *NTS*, 2,3 *NTS*, 5,10 *NTM*. Wie zwei Bemerkungen im 'Argumentum' zeigen (vgl. VII und XI), hatte der Verfasser offenbar einen Chor vorgesehen. Im verwendeten Druck ist er allerdings nicht enthalten (vgl. weitere Tragödien Weitenauers: ohne Chor auch 'Arminii Corona'; 'Annibal' und 'Demetrius' dagegen mit Chor).

A12	<i>exclamantem</i> statt <i>exclamanten</i>	
90	<i>faves</i> statt <i>favet</i>	CAMENA
391	<i>nunc</i> statt <i>hunc</i>	
638	<i>Laertae</i> statt <i>Laerte</i>	
952	Der Briefgruß wäre besser nach 953, dort vorgelesen von Teleg.	

'Komma' gestrichen vor *et*, *atque*, *-que*, *neque*, *nec*, *aut*, *vel*, *-ve*, *an*, *quam* u.ä.: 9, 11, 14, 18, 21, 24, 26, 36, 41, 46, 76, 80, 86, 99, 110, 111, 124, 129, 134, 135, 136, 171, 191, 201, 204, 214, 216, 227, 233, 240, 249, 263, 269, 270, 275, 286, 304, 318, 337, 341, 344, 361, 373, 378, 381, 382, 384, 390, 393, 395, 400, 401, 407, 413, 415, 425, 428, 436, 441, 445, 449, 495, 500, 513, 515, 526, 527, 532, 544, 561, 592, 610, 617, 629, 643, 660, 662, 679, 689, 689, 695, 717, 718, 719, 723, 733, 740, 751, 770, 782, 789, 830, 832, 835, 845, 860, 865, 873, 891, 898, 912, 919, 921, 925, 939, 952, 983, 987, 990, 992, 1018, 1019, 1042, 1043, 1045, 1046, 1056, 1066, 1160, 1162, 1165, 1171, 1186, 1215, 1228, 1235, 1242, 1245, 1256, 1266, 1273, 1274, 1274, 1290, 1295, 1295, 1295, 1297, 1299, 1306, 1311, 1314, 1329, 1329, 1330, 1338, 1343, 1383, 1393, 1397, 1400, 1425, 1446, 1467, 1476, 1487, 1509

'Komma' gestrichen nach: 116 *nobilem*, 164 *insulae*, 297 *reducto*, 304 *aedibus*, 445 *Pallasque*, 494 *tantus*, 496 *clarior*, 574 *celeris*, 615 *patrem*, 739 *opperimur*, 844 *nocens*, 987 *mene*, 1144 *regio*, 1145 *abire*, 1214 *simul*, 1260 *receptum*, 1319 *frater*, 1322 *insequi*, 1329 *male*

'Komma' ergänzt: 4 *et*, 21, 68, 69, 69, 92, 162, 195, 195, 218 *regna*, 218 *Penelope*, 228 *et*, 230, 230, 256 *tuque*, 258 *rogum*, 258 *heu*, 329, 351, 351, 374, 374, 403 *eheu*, 409 *heu*, 434, 443 *stultus*, 473 *cernerem*, 489 *ah*, 542, 578, 579, 579, 581, 581, 589 *sic*, 589 *heu*, 604, 604, 610, 664 *credita*, 664 *heu*, 666, 667, 675, 681, 681, 723 *praecede*, 730 *Telegone*, 738, 738, 785, 805, 805, 805, 816 *vae*, 819 *occurrit*, 825, 827 *fallax*, 841, 847 *sentisne*, 850, 859, 859, 922 *ah*, 990, 1021 *praiceps*, 1021 *vide*, 1128 *Polypemon*, 1135, 1210 *visne*, 1255 *en*, 1271, 1271, 1300 *et*, 1302 *heu*, 1341, 1343 *Telemache*, 1347 *illud*, 1365 *trygon*, 1365 *marina*, 1399 *venit*, 1448 *cernis*, 1451, 1454 *siste*, 1460, 1460, 1462, 1475 *imo*, 1477 *heu*, 1482 *en*, 1486 *en*, 1497, 1497, 1514

'Komma' statt 'Punkt': 1132 *probans*

'Komma' statt 'Doppelpunkt': 3, 12, 25, 27, 60, 90, 133, 140, 146, 179, 235, 250, 261 *biremem*, 278, 299, 334, 340 *tegens*, 349, 462, 526, 540 *datum*, 541, 589 *clamat*, 736, 830, 839, 848, 861, 900, 909 *Polypemonem*, 912, 973, 1000, 1009, 1025, 1041, 1047, 1069, 1110, 1166 *morae*, 1196, 1197, 1219, 1231, 1245, 1379, 1415

'Komma' statt 'Strichpunkt': 148, 169 *suasit*, 233, 301, 373, 389, 425, 504, 1151 *virum*, 1253

'Punkt' gestrichen: 283 *metu*, 622 *prior*, 914 *docent*, 1201 *pudet*

'Punkt' ergänzt: 490

'Punkt' statt 'Doppelpunkt': 96, 208, 219, 640, 910, 1022 *feraris*, 1114, 1124, 1353

'Punkt' statt 'Komma': 287, 365, 385, 1027, 1031, 1053, 1248, 1256

'Strichpunkt' gestrichen: 435 *Numina*

'Strichpunkt' ergänzt: 1454, 1514

- 'Strichpunkt' statt 'Punkt': 30, 72, 278, 310, 1194, 1209, 1258
'Strichpunkt' statt 'Doppelpunkt': 43, 86, 126, 135, 147, 189, 202, 227, 244, 308, 367, 369, 372, 424, 471, 487, 524, 593, 598, 648, 654, 655, 670, 677, 711, 738, 760, 765, 793, 802, 818, *hospitem*, 842, 860, 868, 873, 901, 908, 920, 925, 945, 968, 1000, 1017, 1021, 1029, 1074, 1079, 1108, 1113, 1115, 1123, 1127, 1129, 1138, 1142, 1150, 1176, 1182, 1190, 1213, 1232, 1332, 1337, 1347, 1375, 1378, 1387, 1407, 1413, 1423, 1444, 1451, 1467, 1498
'Strichpunkt' statt 'Komma': 394, 680, 1051, 1286, 1399
- 'Doppelpunkt' gestrichen: 62 *necem*, 375 *hospitis*, 1265 *vale*
'Doppelpunkt' statt 'Komma': 830, 1339, 1359, 1360
- 'Fragezeichen' statt 'Komma': 420 *hostem*
'Fragezeichen' statt 'Ausrufezeichen': 639
- 'Ausrufezeichen' ergänzt: 586
- 'Anführungszeichen' ergänzt: 218ff., 589f., 696ff., 868f., 976ff., 1358ff.
'Anführungszeichen' statt Kursivdruck: 952, 956f.
- 'Gedankenstriche' ergänzt: 494, 1341
'Gedankenstriche' statt 'Klammern': 826
'Klammern' gestrichen um: 490 *ita ... gemuit*, 859 *fatebor namque*

Akt 1

- 14 Nauplius: Neptuni et Amymones filius, teste Pomponio Sabino in 2 Aeneid.
 23 De Nauplio ita Hyginus: *Facem ardentem eo loco extulit, quo saxa acuta et locus periculosissimus erat.* Fab. 116. Idem habet Sen. seu quisquis auctor est, in Agamemn. Act. 3 scena unica.
 27 *Naves ... plurimae eorum confractae sunt, militesque plurimi cum ducibus tempestate occisi sunt, membraque eorum cum visceribus ad saxa illisa sunt; siqui autem potuerunt ad terram natate, a Nauplio interficiebantur.* Hyginus Fab. 116.
 50 Ita ab hostibus appellatus est ... *dirus Vlysses.* Virg. 2 Aeneid. et extremo eodem libro: *Custodes lecti Phoenix et dirus Vlysses.*
 52 Palamedis cadaver *crematum et vasculo aureo servatum, misere duces ad patrem.* Pomponius Sabinus in 2 Aeneid.
 90 *Cephalenos et Cephaleniam* scribo, l geminato. Homerum sequor Odys. l. 20; eodemque modo scribit Eustathius, in hunc Homeri versum et in primum Odysseae librum. In ipso autem Homero Odys. l. ult. semel, iterum, tertio idem reperies. Scio versum, quem Senecae tribuunt: *Gressus nefandos, dux Cephalenum admovet.* Troad. Act. 3. Sed ne ille quidem secunda syllaba nisi longa utitur.
 92 Vaticinatio, qua Vlysses ex mari periturus praedicatur, est Odys. l. 11 et 23.
 100 Autolycus liberos habuit Sisyphum, unde Sinon hic natus; et filiam, quae Vlyssis mater fuit. Servius in 2 Aen. Vel certe Sinon hic noster avum habuit Sinonem alium, Autolyci filium, e cuius sorore Vlysses genitus; ut vult Pomponius Sabinus in 2 Aeneid.
 102 Vlysses, dissimulata persona, genus hoc ipsum nominaque confinxit; sic enim ipse narrat apud Homerum, Odys. l. ult.
 111 Hoc sibi Vlysses nomen apud Laertem imposuit. l. d.
 117 Homerus, ut in Iliade vires corporis, ita in Odyssea excellentiam animi ad imitandum proposuit. Plutarchus in Vita Homeri.
 121 *Heroicis aetatibus Vlysses et Nestorem accepimus et fuisse et habitos esse sapientes.* Cic. Tusc. Quaest. l. 5. Vlysses *sapientissimus vir.* Cic. l. 1. de Oratore et l. 2. de legibus.
 128 Sapienterem Vlysse neminem in toto Graecorum exercitu fuisse, observat Pausanias, in Eliacis.
 130 Ita Vlysses appellatur in Plutarchi libro de Ratione irrationalium. Ab Homero autem per totam Iliadem et Odysseam *Polymetis* seu prudentiae plenus saepissime cognominatur.
 132 Statius, 2 Achill. ... *acer Vlysses.*
 141 Labores et pericula omnia esse ab Vlysse sapientia et prudentia superata, elogium est Plutarchi, in Vita Homeri.
 146 Plato in Hippia minore, dum Graecorum duces aliquot suaquemque nota distinguit, Vlysses appellat *versutissimum.* *Nec cursus duplicis per mare Vlyssei.* Hor. Carm. l. 1. Od. 6. *Vlysses versutus.* Hyginus. Fab. 201. *Astutior Vlyxes dictus est.* Fulgentius, Mytholog. l. 2. c. 11.
 147 *Nec fallacem cernit Vlysses* Chorus primus Troad. Senec. *Adest Vlysses, et quidem dubio gradu vultuque: Nectit pectore astus callidos,* eiusdem Tragoediae Act. 3 Sc. 1. *O machinator fraudis, o scelerum artifex,* ait ad Vlysses Andromacha, eiusdem Tragoediae Act. 3 Sc. 3. ... *fare, quos Ithacus dolos, quae scelera nectat,* ait rursum Andromacha, dictae Tragoediae Act. 4 Sc. unica. ... *subdolo Parens Pyrrhus Vlyssi,* Agamemn. Senecaeae Choro 3, ubi Delrius Syntagm. Tragoediae latinae, P. 2, ad Agamemn. v. 631 *Quae Pyrrho ... conveniunt optime; fraudes vero Vlyssi.* Denique apud Lucianum, in Dialogis Marinis, idem in Vlysse Polyphemus reprehendit, in Dial. Cyclopi et Nept.
 148 Apud Homerum in omnibus paene libris utriusque poematis. *Furtis aptus Vlysses.* Ovid. l. 6 Fast. *Regnum fallacis Vlyssis.* Idem l. 13 Met.
 163 Hom. Odys. l. 4.
 173 *Telegonus ... tempestate in Ithacam est delatus.* Hygin. Fab. 127.
 177 Eustathius, in l. 4 Odys.
 199 Telemachus ab Vlysse in Cephaleniam remotum, narrat Dictys Cretens. l. 6.
 237 *Et iam Dulichios portus Ithacamque Samenque Neritiasque domos, regnum fallacis Vlyssi, Praeter erant vecti.* Ovid. Met. 13.
Nec mihi Dulichium domus est Ithaceve Sameve. Idem, ubi se cum Vlysse comparat l. 1 Trist. Elegia 4.
Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos, Dulichiumque Sameque et Neritos ardua saxis. Effugimus scopulos Ithacae, Laertia regna, Et terram altricem saevi execramur Vlyssis. Aeneas Virgilianus, Aen. 3.
 Vlysses ipse de ditone sua apud Alcinoem loquens, enumerat Dulichiam, Samen et nemorosam Zacynthum, Odys. l. 9. Quod et Telemachus repetit Odys. l. 16. His addit Homerus l. 2 Iliad. Cephalenios, Neritium, Ithacam, Crocylia, Aegilipa.
 259 Populorum, quos imperio regebat, patrem appellat Homerus, Odys. l. 2.

- 278 *Neminem ipse se appellavit.* Lucian. in Dialog. Marinis, in Dial. Cycl. et Nept. Narrat
Homerus Odys., l. 9.
290 Vaticinatio haec refertur Act. 3 Sc. 4 lit. d.
359 *Palamedes lapidibus interemptus est.* Servius, in 2 Aen. Idem habet Philostratus in He-
roicis, de Palamed.

Akt 2

- 361 Sinon Vlyssis socius appellatur a Pausania, in Phocicis.
366 *Saxa triumphales regere capharea puppes,*
Naufraga cum vasto Graecia tracta salo est. Propert. l. 3 Elegia 6.
415 Vlysses in omni sermone omnibus affabilem habes apud M. T. Cic. l. de Off.
416 ... *Quod vobis semper, Achivi,*
Profuit ingenium meaque haec facundia, siqua est,
Quae nunc pro domino, pro vobis saepe locuta est. Ita Vlysses Ovid. 13 Met.
423 Tale est Vlyssis votum apud Platonem, l. 10 de Republ. (sed apud Inferos.)
427 Ita de se ad Penelopen Vlysses ipse, adhuc tum ignotus, Odys. l. 19.
437 Mentor Vlyssis comes. Homerus Odys. l. 2.
440 Homerus. Odys. l. 2 et 24.
442 Nomen *irreprehensi* saepius Vlyssi ab Homero tribuitur.
446 *Bellatrix illi Diva ferebat opem.* Ovid 1 Trist. Elegia 4. Gloriatur hoc ipse, apud Euripi-
dem in Rheso, Act. 4 Sc. 2. Idem legitur apud Homerum Iliad. 10 et Odys. 13.
457 *Belidae nomen Palamedis et inclyta fama gloria,* Virgil. 2 Aen.
459 *Dum stabat regno incolumis.* Virgil. 2 Aen. Vbi Cerdanus: *Regem vocat, ut proceres ali-*
os belli Troiani, Aiacem, Achillem, Nestorem, Homerus. In eundem [Original: eumdem]
Virgili locum Pomponius Sabinus: *Palamedes unus ex ducibus, id est regibus, erat.* Et
Servius: *Quia et ipse unus de regibus fuit.* Jacobus vero Pontanus: *Nauplius autem Eu-*
boeae rex. in Ovid. Met. ad l. 13. De eodem Delrius: *Fuit namque rex Euboeae.* Synt.
Tragoediae Latinae, P. 3, in Sen. Medeam, ad v. 658.
481 Palamedes *consilio et eloquentia plurimum valebat.* Pompon. Sabin. in 2 Aen.
483 *Ordinem exercitus, signi dationem, tesseras, vigiliis invenit Palamedes Troiano bello.*
Plin. hist. natural. l. 7 c. 56.
486 Hecubam, cum victorem exercitum devoveret ac tumultum cieret, Maroneae Vlyssis
iussu lapidatam tumulumque ab eo *sepulchrum canis* appellatum esse, narrat Suidas, in
Canis Monumento.
490 Palamedi nomen *sapientis* tribuit Eustathius, in Odys. l. 11.
491 Chorus in Euripidis Tragoedia *Palamed.* verba recitat (ipsa enim Tragoedia intercidit);
Philostratus in Heroicis, de Vlysse.
493 Philostratus, in Vita Apollonii, l. 3 c. 6.
496 Philostratus in Heroicis, de Vlyss. Xenophon in Apologia pro Socrate. Denique et D.
Greg. Naz. Oratione priore in Iulianum observat, Palamedem propter sapientiam invi-
diae fuisse obnoxium ideoque damnatum.
499 *Ostendit, quod iam praefoderat, aurum.* Ovid. 13 Met. Narrat Hyginus, fab. 105, ubi et
de literis ad Priamum.
501 Philostratus in Heroicis, de Palamede.
514 Non dubitavit ita pronuciare Homerus, nec uno tantum loco; Iliad. l. 2, totidem verbis
id dicit Iliad. l. 10, rursus in Boeotia libri 2 Iliados.
515 Extat is versus Iliados l. 10 et laudatur a Plutarcho in septem sapientum Convivio.
520 ... *Vobis quoque digna pudore*
Obiicit. an falso Palameden crimine turpe
Accusasse mihi, vobis damnasse decorum est? Ovid. 13 Met.
527 *Sed neque Naupliades facinus defendere tantum*
Tamque patens valuit. Idem ibidem.
557 *Vlysses fuit homo sublimis consilii et praegrans ingenii, fraude an virtute plus valens,*
incertum. Ioann. Bocatius, de Genealogia Deorum l. 11 c. 40.
573 Telemachus constanter ab Homero appellatus est prudens. Odys. 1, 2, 3, 4, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24. Ipsorum etiam hostium, procerum Penelopes, confessione, iu-
venis fuit consilio et mente pollens. Odys. l. 16.
574 Ita semel, iterum, saepius, Odys. l. 2. et 17.
596 Anticlia vitam morte voluntaria finit, cum ei persuasum esset, Vlysses Nauplii dolo
periisse. Eustath. in l. 11 Odys.
615 *Telegonus missus a matre, ut genitorem quaereret.* Hyginus fab. 127. Item Plutarch. in
Parall. Graec. et Rom. ipso fine.
618 Eustath. in l. 11 Odys.
620 *Quis est enim Vlysses? an non sapientia, quae invicta per omnia pericula intrepide per-*
transit? Natalis Comes, Mytholog. l. 9 c. 1. Fulgentius quoque Vlysses veluti symbo-
lum et effigiem quandam [Original: *quamdam*] facit *sapientis.* Mytholog. l. 2 c. 11.
621 Homerus. Odys. l. 1.

- 629 *Nam mihi Laertes pater est, Arcesius illi,*
Iupiter huic. Ovid. 13 Met. Adde Eustathium, in Odys. l. 16.
- 630 *Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis*
Altera nobilitas. deus est in utroque parente. Ovid. 13 Met.
 Nam Anticlea, Vlyssis mater, Autolyce erat filia, Mercurio geniti. Homerus Odys. l. 11.
- 661 Eustathius in l. 11 Odys. De osse trygonis etiam testatur Dictys Cretens. l. 6.
- 711 *Neritius Macareus, comes experientis Vlysei.* Ovid. 14 Met.
- 713 *Pertimui, fateor, nactusque hoc littus, adhaesi.* Macareus, apud eundem ibidem. Littus autem illud erat Italiae, ubi dein Caieta aedificata est.
- 729 *Vlysses delphinis insigne in scuto praetulit.* Alexander ab Alexandro, Genialium dierum l. 6 c. 22. Idem habet Caelius Rhodigin. antiquarum lectionum l. 8 c. 6. Sed neuter fontem prodit, e quo haec hausta. Is est Plutarchus, qui l. Quae animalium prudentiora Ste-sichorum narrare inquit, Vlysses clypei insigne habuisse delphinum.
- 735 *Pastinaca latrocinatur ex occulto, transeuntes radio (quod telum est ei) figens.* Plin. histor. natural. l. 9 c. 42. De hoc pastinacae seu trygonis radio meminit idem Plinius l. 32 c. 7, 8 et 10.

Akt 3

- 742 *Specularem significationem eodem bello Troiano invenit Sinon.* Plinius histor. natural. l. 7 c. 56. Et Calaber. l. 13 ac Tryphiodorus in Halosi Troiae.
- 771 Telegoni verba, Act. 1 Sc. 3.
- 859 Odys. l. 1 et 3.
- 869 *Quod ei responsum fuerat, ut a filio caveret mortem.* Hygin. Fab. 127. Idem narrat Dictys Cretens. l. 6 et 7 additque, idcirco suspectum Telemachum in Cephallenios agros remotum.
- 882 Secessisse Vlysses seque abdidisse, discriminis vitandi causa, affirmat Dictys Cretens. l. 6.
- 929 Homer. Odys. l. 9.

Akt 4

- 1057 *... scelerumque inventor Vlysses.* Virgil. 2 Aen. *Hortator scelerum ...* Ovid. 13 Met. *Hortator scelerum, Aeolides.* Virgil. 6 Aen. Sed haec Vlyssis hostes, Deiphobus, Aiax, Aeneas.

Akt 5

- 1107 Sinonis dicta, Act. 1 Sc. 6.
- 1115 Nec enim alium quisquam Vlyssis filium noverat, praeter Telemachum, ut ait Dictys Cretens. l. 6.
- 1121 Ab inimico Aiace Vlysses appellatur *omnia videns*, in Sophoclis Aiace Mastigoph. Act. 2 Sc. 2.
- 1233 *... laborantes in uno Penelopen vitreamque Circen.* Horat. carm. l. 1 Od. 17.
- 1236 Contemptum voluptatis in Vlysse laudat Plutarchus, in Vita Homeri.
- 1237 Ogygiam et Aeaeam insulas et illum dearum amorem nullam fidem mereri, iam olim observavit Philostratus in Heroicis, de Vlysse.
- 1238 *Et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae.* Propert. l. 3 Elegia 11.
- 1239 *Sapientissimus vir, Ithacam ut videret, immortalitatem scribitur repudiasse.* Cic. l. 2 de Legib. *ut Ithacam ... sapientissimus vir immortalitati anteponeret.* Idem Cic. l. 1 de Oratore. Laudavit id Aristoteles quoque, l. 1 Oeconom. secundum divisionem Sylv. Mauri c. 9. Obtulerat immortalitatem Vlyssi Circe. Odys. l. 5 et 7.
- 1242 *Vlysses Circaeos amores contempsit.* Gryllus Plutarchi, de Ratione Irrational. Animal. Idque ipse de se dicit Vlysses, Homeri Odys. l. 9.
- 1280 *Divinus* ab Homero Vlysses Iliadis et Odysseae locis innumeris dicitur. Ipse adeo Iupiter eum hoc nomine appellat Odys. l. 1 et 24.
- 1336 Sic Telemachum hortatur Minerva Odys. l. 1. Quod Nestor repetit l. 3. Id ei cumulate praestitit Celsiss. Fenelonus in opere immortalis De rebus gestis Telemachi; quod floridissimo stylo latine conversum Amicus noster eruditissimus edidit Pl. R. D. Gregorius Trautweinius, ad Insulas Wengenses Vlmae Canonicus Reg.
- 1364 *Nihil est venenatius usquam, quam in mari pastinaca, utpote cum radio eius arbores necari dixerimus.* Plinius l. 32 c. 2. Dixerat id autem de trygone seu pastinaca, l. 9 c. 48, ubi ait: *Arbores infixus radici necat. Arma ut telum perforat.* Idem de arboribus narrat Aelianus, l. 2 de animalibus c. 36. Eiusdem l. 2 c. 50 praesentissimum id esse venenum testatur. Rursum l. 8 de animalibus c. 26, radium illum appellat *mortiferum*. Idem testatur Nicander in Ther.

- 1404 Solita iam tum comburi cadavera, argumento est urna aurea, in qua Palamedis cineres ad Nauplium missi; ut dixi ad Actum I ex Pomponio Sabino in 2 Aen. Adde Homerum, qui in Elpenoris funere arma etiam cum domino flammis tradit, Odys. l. 12.
- 1408 Fuit Lacedaemone Vlyssis aedes. Plutarchus, in Capitibus Graecis, quaest. 48.
- 1423 *Et nocens saxis Ithace dolosis*. Troad. Senec. Choro 3.
- 1464 Telemachum adfuisse morienti patri, docet Hyginus, fab. 127.
- 1477 *Vlysses a Telegono filio est interfectus*. Hyginus ibidem. Narrat et Dictys Cretens. l. 6. Meminit et Eustathius, in Odys. l. 10 et l. 11. Horatius quoque: *Telegoni iuga parricidae*. Carm. l. 2 Od. 29. Nemo nescit Ovidianum illud: *Oedipodas facito, Telegonosque voces*. Trist. l. 1 Elegia 1. Imo apud ipsum Aristotelem id extat in Poetica c. undec. secundum divisionem Sylv. Mauri; e quo loco constat, iam tum extitisse Tragoediam, *Vlysses Vulneratum*.